

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 21 (1906)

П'ятниця, 20 травня 2016 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ...

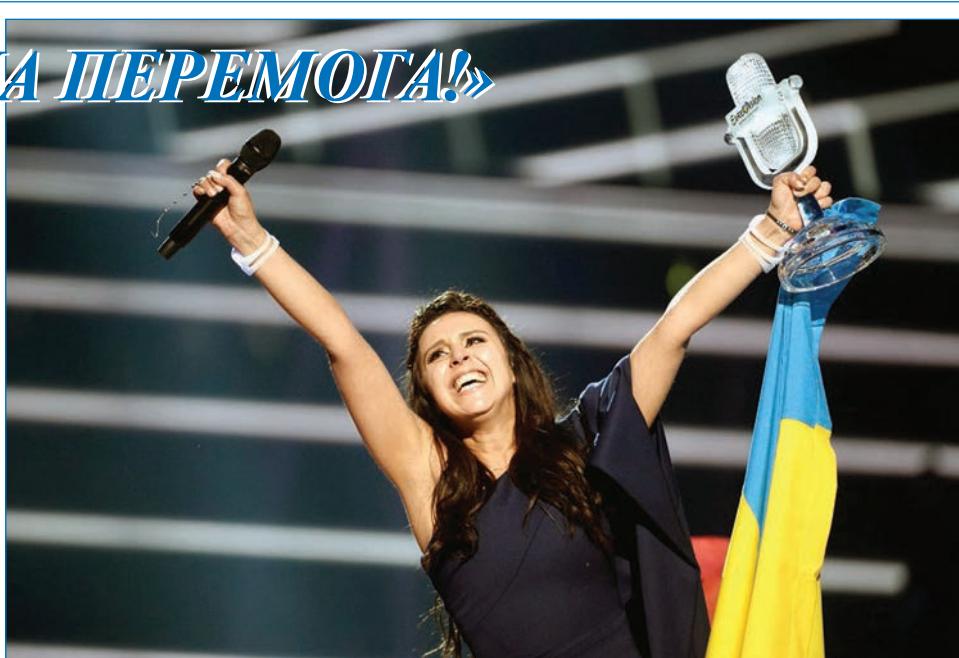
«ЦЕ ФАНТАСТИЧНА ПЕРЕМОГА!»

Українська співачка кримськотатарського походження Джамала (Сусанна Джамаладінова) з піснею «1944», у якій розповідається про трагедію кримськотатарського народу, перемогла у фіналі пісенного конкурсу «Євробачення-2016», який проходив у суботу в Стокгольмі (Швеція). За результатами голосування національних журі країн-учасниць «Євробачення-2016» і смс-голосування глядачів Джамала набрала 534 бали. На другому місці – Австралія (511 балів), на третьому – Росія (361 бал).

Президент України Петро Порошенко присвоїв співачці Джамалі, яка цього року стала переможницею пісенного конкурсу Євробачення, почесне звання «Народна аристка України». Про це повідомляє прес-служба глави держави.

«Це фантастична перемога. Ти зробила щасливими величезну кількість людей», – сказав президент, вручаючи артистці почесну нагороду під час зустрічі.

П. Порошенко наголосив, що її перемога нині має надзвичайне значення як

для українського народу загалом, так і для кримських татар зокрема. Адже тепер про трагічну історію кримськотатарського народу 72-річної давнини та анексію Криму сьогодні, події в Україні знають і говорять не лише дипломати, а й пересічні люди.

«Фактично на підтримку України піднявся весь світ і сьогодні приємно, що це не просто підтримка абстрактної України, а підтримка України і Криму, кримськотатарського народу. Твоя пісня, яка розказує

про історію твоєї бабці, її маленьку донечку, історію другого народу – це все так чіпляє за серце, що ти просто не можеш не підтримати, не проголосувати, не стати учасником великого процесу звільнення Криму», – сказав президент, зазначивши, що також, разом із дружиною і родиною, дивився трансляцію фіналу і вболівав за Джамалу.

На переконання Глави держави, все це сприяти швидшому поверненню українського суверені-

тету на півострів. «Можу сказати, що ти зробила величезний внесок у те, щоб зараз питання Криму було знову на перший шпальтах», – підкреслив П. Порошенко, звертаючись до Джамали.

Президент також повідомив, що доручив Міністерству закордонних справ порушити перед ЮНІСЕФ питання про присвоєння Сусанні Джамаладінові почесного звання Посла доброї волі ЮНІСЕФ.

(Продовження на 8-й стор.)

Пресвяті отці! Шановні співвітчизники!

Дорогі кримські татари і весь український народ!

Сьогодні, в день нашої глибокої солідарності, я – кримський татарин. Як був кримським татарином мій тезко, етнічний українець, генерал Петро Григоренко. У 1968 році, коли вже закінчилася хрущовська «відліга» і саме почалися брежnevські «заморозки», він не побоявся виступити на захист кримських татар і назвав речі своїми іменами: «Те, що з вами зробили в 1944 році, має цілком певну назву. Це чистісінької води геноцид – один із найтяжчих злочинів проти людства»...

Минулого року парламент України, хоча із очевидним – на цілі десятиліття – запізненням, прийняв постанову «Про визнання геноциду кримськотатарського народу». Днем пам'яті жертв цього геноциду встановлено 18 травня.

Зрозуміло, що Кремль інформацію про факти кривавого переселення цілих етносів тримав за сімома печатками. Особисто я про трагедію кримських татар дізнався, вже будучи студентом Кіївського державного університету імені Шевченка, влітку 1987 року. Тоді всі західні радіостанції і «Голос Америки», і «Свобода», і Бі-Бі-Сі розповідали, як на Красній площі в Москві сотні кримських татар вимагали повернення додому, в Крим. Замовчата вже не вдалося, а тих сміливів-відчайдухів навіть прийняв Громико, друга за статусом особа в тій державі. Тоді їх ще депортували в місце заслання, до Узбекистану. Але крига скресла, і та акція, як на мене, стала точкою, з якої почалося повернення. Саме в ті дні вашими зусиллями імперія дала одну з перших тріщин, а її розпад відкрив вам шлях до отчого дому.

Крок застигає у жилах, коли читаєш документальні свідчення про те, які випробування випали на долю депортованіх. Щоб не травити душу, не роз'ятрювати старі рані – особливо, коли пекучого болю завдають вже нові страждання, – наведу лише слова трудармійця табору «Волгобуд» Ебульсувута Муедінова, які він сказав після отримання листа про смерть чотирьох родичів від голоду в місяця спецпоселення: «Краще б радянський уряд розстріляв нас усіх, як це робили нацисти з євреями – щоб ми не мучилися»...

Так звана дружба народів помосковські для людей, депортованих з рідного краю, вартувала сотні тисяч життів: і закотованих нелюдськими умовами чоловіків та жінок, і ніколи ненароджених дітей. (Продовження на 3-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Прогресів» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Прогресів» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

ЗМІНИ В КОНСТИТУЦІЮ ЩОДО КРИМУ ДОПОМОЖУТЬ ВІДВОРІТИ РОСІЮ

Довгоочікуване розпорядження про внесення змін до статті 10 Конституції України, про яке Президент Петро Порошенко заявив напередодні, даст змогу не лише поновити у правах кримськотатарського народу, а й вказати на двері Росії, яка незаконно вторглася в Крим. Про це в ексклюзивному інтерв'ю «Укрінформу» заявив голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров.

«Внесення змін до статті 10 Конституції України «Автономна Республіка Крим» даст змогу всім суб'єктам кримського життя, і, в першу чергу, корінному народу Криму — кримським татарам, відчути, що вони поновлені у своїх правах і реалізують невід'ємне для

них право на самовизначення в межах України. При цьому етнічні українці, росіяни і представники всіх інших національностей, які живуть у Криму, мають відчувати повний захист своїх прав — це обов'язково», — сказав Р. Чубаров.

На все це, наголосив він, «мають бути націлені закони, які будуть ухвалені для реалізації тих основ, які будуть закладені в оновленій статті 10-ї Конституції України».

Крім того, вважає голова Меджлісу, Українська держава і весь світ отримає ще один дуже істотний правовий інструмент, щоб «змусити Росію сісти за стіл переговорів з питанням звільнення Криму». «Бо право кримськотатарського народу на самовизначення у межах Української дер-

жави говорить про те, що для Росії там немає місця. Є місце для росіян, які там жили, живуть і житимуть. Але для Росії там місця немає!» — заявив Р. Чубаров.

Політик зазначив, що не згоден з тими, хто вважає, що «зміни в Конституції України створять ризики для Української держави». «Навпаки, — заявив він, — саме такі міркування привели до того, що Росія вторглася в Україну і так легко окупувала Крим».

Як повідомлялося, під час виступу на концерті-реквіємі пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу Президент України Петро Порошенко заявив, що доручив Конституційній комісії створити робочу групу з підготовки змін і доповнень у Конституцію України щодо самовизначення кримських татар у складі України.

(Виступ Президента читайте на стор. 1, 3)

США НЕ ЗНІМУТЬ САНКЦІЙ ПРОТИ РОСІЇ, ДОКИ ВОНА НЕ ПОВЕРНЕ УКРАЇНІ КОНТРОЛЬ НАД КРИМОМ

Про це йдеється у переданому УНІАН коментарі речника посольства США в Україні Джонатана Леллі з нагоди роковин депортациі кримських татар.

«Ми разом з кримськими татарами та всім народом України відзначаємо сумні роковини насилиницької депортації понад 230 тис. татар з їхньої Кримської батьківщини в 1944 році», — зазначив речник посольства США.

Він наголосив, що нині за російської окупаційної влади в Криму кримські татари, як і раніше, зазнають дискримінації та репресій. «З початку російської окупації у 2014 році майже 10 тисяч кримських татар змушені були залишити півострів. А ті, хто залишився, зазнають утискув, у тому числі неправомірних допітів, побиття, свавільних арештів та обшуків поліцією їхніх домівок і мечетей. Таке брутальне порушення прав має припинитися», — наголосив Лелла.

За його словами, США особливо стурбовані

нешодовінім арештом заступника глави кримськотатарського Меджлісу Ільмі Умерова.

«Ми закликаємо Російську Федерацію скасувати рішення щодо визначення Меджлісу як «екстремістської» організації і зняти заборону на діяльність цього демократичного інституту, накладену владою, що де-факто здійснює контроль над територією Криму», — заявив речник посольства США.

«Ми засуджуємо окупацію й анексію Криму Росією, яких ми не визнаємо, і закликаємо до їх припинення. Ми дуже чітко висловлюємо свою позицію Росії: наші санкції, запроваджені через Крим, залишатимуться чинними, поки Москва не поверне контроль над Кримом Україні», — наголосив Лелла.

США також знову підтверджують свою підтримку суверенітету України та її територіальної цілісності, а також рішучу підтримку прав усіх жителів України, в тому числі Криму, підсумував він.

У КРИМУ ВИСУНУЛИ ЗВИNUВАЧЕННЯ ЗАСТУПНИКУ ГОЛОВИ МЕДЖЛІСУ УМЕРОВУ

Заступнику голови Меджлісу кримськотатарського народу Ільмі Умерову 19 травня висунули обвинувачення. Відповідну постанову у Facebook оприлюднив перший заступник голови Меджлісу Наріман Джелял.

«Ільмі Умеров тепер обвинувачений», — написав він. Як повідомлялося, ФСБ Росії затримала Умерова в Бахчисарай 19 травня. Він був доправлений до «управління ФСБ по Республіці Крим та місту Севастополь».

В повідомленні так званого «прокурора Республіки Крим»

Наталії Поклонської зазначалося, що порушено кримінальну справу стосовно Умерова як «члена екстремістської організації «Меджліс кримськотатарського народу».

«Він підозрюється у скончені публічних закликів і дій, спрямованих на зміну територіальної цілісності Російської Федерації. В даний час з громадянином Умеровим проводиться слідчі дії, він доставлений в управління ФСБ. В березні 2016 р. громадянин Умеров, перебуваючи на території України, виступав у прямому ефірі

українського телеканалу ATR, де публічно закликав до порушення територіальної цілісності РФ. Потім виступи Умерова були розміщені в мережі Інтернет», — заявила «прокурор».

Слідчий ФСБ вручив Умерову підписку про невіязі з окупованого Російською Федерацією Криму. (УНІАН)

«НАС НЕ ЗЛАМАТИ ТЮРМАМИ І ТАБОРАМИ!» ГОЛОВА МЕДЖЛІСУ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАРОДУ РЕФАТ ЧУБАРОВ ЗАЧИТАВ ЛИСТ СВОГО ЗАСТУПНИКА ЗАСТІНКАХ ФСБ

Народний депутат України, президент Всеукраїнського конгресу кримських татар Рефат Чубаров зачитав лист заступника голови Меджлісу Ахтема Чийгоза, який він написав, перебуваючи в «застінках» ФСБ.

Як передає кореспондент УНІАН, голова Меджлісу кримськотатарського народу Р. Чубаров зачитав лист під час мітингу на Майдані Незалежності в Києві з нагоди 72-ї річниці депортації кримськотатарського народу.

«На долю нашого народу випало багато випробувань, і ми з честью їх проходили. Нас не зламати тюрами і таборами, не залякати обшуками і арештами, не обдурити за допомогою маріонеток. Крим більше ніколи не буде без кримських татар», — заявив А. Чийгоз.

За словами Р. Чубарова, вже 18 кримських татар в Криму звинувачуються за нескоєні злочини і «зарах вони перебувають в катівнях і чекають окупантівого суду».

Як повідомляв УНІАН, після анексії Криму Росією на півострові почали затриму-

вати кримських татар, почастішали обшуки в будинках кримських татар, мечетей. Окупаційна влада заборонила діяльність Меджлісу кримськотатарського народу і внесла його до переліку організацій, діяльність яких припинена у зв'язку із здійсненням ними екстремістської діяльності.

У Криму під арештом знаходяться ряд кримськотатарських активістів по так званій «справі 26 лютого». Один з них — А. Чийгоз був затриманий під час допиту в кримському управлінні Слідчого комітету Російської Федерації 29 січня 2015 року «за підозрою в організації і участі в масових заворушеннях». Асанов перебуває під арештом з 15 квітня 2015 року, Дегерменджі — з 7 травня 2015 року.

15 лютого на засіданні т.зв. «Верховного суду Криму» вирішили відправити «справу 26 лютого» на дослідування.

Підсудні в цій справі своєї провини не визнають і вважають що справу політично мотивованою.

Правозахисний центр «Меморіал» в Росії визнав Чийгоза, Асанова і Дегерменджі політ'язнями.

В СВОЇЙ ХАТИ — СВОЯ І ПРАВДА!

НАРОДНІ ДЕПУТАТИ ПЕРЕЙМЕНУВАЛИ ДНІПРОПЕТРОВСЬК НА ДНІПРО. В РОСІЇ ЇХ ЗА ЦЕ НАЗВАЛИ... ЗОМБІ

Верховна Рада України переименувала Дніпропетровськ на Дніпро. Як передає кореспондент УНІАН, постанову (№3864) про переименування міста підтримали 247 народних депутатів із 344, зареєстрованих у сесійній залі. Постанова набуває чинності з дати її прийняття.

Як зазначається у пояснювальній записці, свою теперішню назву Дніпропетровськ у 1926 році отримав за назвою ріки та на честь партійного, більшовицького і радянського діяча, керівника революційного руху та голови ЦВК УРСР — Г. І. Петровського, який згодом став одним з ініціаторів організації Голодомору 1932-33 років.

«Назва несе у собі символіку комуністичного режиму і, згідно з законом, має бути змінена», — йдеться у пояснювальній записці.

* * *

Представник МЗС РФ Марія Захарова обурилася переименуванням Дніпропетровська на Дніпро. Про це вона написала у Facebook. «Якщо вже гадали про «декомунізацію», треба було повернати справжню назву — Катеринослав. В крайньому випадку, Новоросійськ. Не депутати, а 247 зомбі-недочуок», — написала Захарова.

«Спеціалісти» з визначення зомбі — рідкість у сучасній міжнародній дипломатії, тож варто знати їх в обличчі!

На фото — госпожа Марія Захарова

«ТАК ЖИВЕ ВСЯ РОСІЯ»... МЕДИКИ В РФ СКАРЖАТЬСЯ НА ЗАНИЖЕННЯ ЗАРПЛАТ

У російському Нижньому Тагілі розмір зарплат медпрацівників знизився в 2 рази — замість «офіційних» 29 тис. платять 14, а записане в квітні відеозвернення до президента РФ Володимира Путіна ситуацію не змінило.

«У МОСКВІ ХОЧУТЬ, АБИ КРИМСЬКІ ТАТАРИ ЗАМОВКЛИ НАЗАВЖДИ І ЗНИКЛИ. НЕ ВЙДЕ!»

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Репресії, які застосовувалися радянською владою, не здолали національного руху за відновлення прав і свобод. І російська окупаційний тимчасовий владі теж не вдається упокорити ваш волелюбний народ. В Росії змінивалися столиці, влади пропори, царі, генески й президента, але з часів Катерини II Петербург і Москва незмінно переслідували кримськотатарський народ. Це – константа в політиці Росії за всіх режимів. І тепер «достойні» свого пращура онуки Сталіна реанімують політику геноциду проти кримських татар.

Просто зараз – важко повірити, що подібне взагалі може бути посеред географічної Європи, – окупанти ув'язнюють людей лише за те, що вони говорять рідною кримськотатарською мовою, інакше вірять у единого Бога і хочуть вільно жити на своїй землі.

Їхне судилище заборонило Меджліс, частина керівництва якого – у в'язниці. Десятки кримських татар зараз за гратали. Тисячі, як і сімдесят два роки тому, вимушенні залишили рідний Крим. Окупанти залякають, викрадають, проводять обшуки, допитують в КДБ, перешкоджають роботі вільних засобів масової інформації, забороняють мирні акції, закривають в'їзд на Батьківщину національним лідерам.

У Москві хочуть, аби кримські татари замовкли назавжди і зникли. Не вийде! Ваш голос потужно ззвучить на весь світ. Це і Меджліс, що продовжує роботу у вільній від окупації Україні. Це і Джамала, яка свою пісню вразила до глибини душі всю Європу і світ. Дякую тобі, Джамало! Ми всі вітаемо тебе із цією близькою перемогою на Євробаченні! Ваше, Джамало, виконання змуслило європейців побачити, почути і ще раз визнати оч-

видне: Крим – це Україна, а Україна – це Європа!

Успіх на Євробаченні – перемога над брехнею, злом, насильством. Переконаний, що саме так вона сприймається усім світом.

72 роки тому кримські татари лишилися у своїй біді з безжалінним тираном наодинці. Сьогодні разом з вами, разом з нами усіма – мільйони друзів. Україна, світ не повинні допустити, аби трагедія кримськотатарського народу повторилася знову. Це спільна позиція не лише України, але й провідних країн Європи та Америки, авторитетних міжнародних організацій, всіх наших партнерів по всьому світу. Перед нашими партнерами ми вже порушили питання щодо не лише продовження, але й посилення санкцій проти Росії та її міріонеток в Криму – у зв'язку із погіршеннем ситуації з правами та свободами наших громадян.

Наша задача – захистити кримськотатарський народ на його батьківщині в Криму, а стратегічна – крок за кроком звільнювати українській півострів від російської окупації.

Ми, хоча із запізненням, усвідомили необхідність створення в Криму національної автономії кримських татар з повним, зрозумілого, гарантуванням рівних прав і свобод етнічних українців, росіян та інших етносів півострова.

Ми зобов'язані розпочати у парламенті України процес внесення змін та додовнень до Розділу X Конституції України «Автономна Республіка Крим», які б повною мірою витікали з невід'ємного права кримськотатарського народу на самовизначення у складі суверенної і незалежної Української держави. Я звернусь найближчим часом до Конституційної комісії України із закликом утворити найближчим часом з числа членів Комісії та

представників Меджлісу, експертів робочу групу з підготовки змін та додовнень до зазначеного розділу.

Крим був, є і залишиться невід'ємною частиною України, а країну-злодія буде примушено повернути вкрадене. Саме так станеться рано чи пізно, яким би тривалим не виявився процес деокупації півострова. Такий злочин, як анексія, не має в міжнародному праві строгу давності.

Я впевнений, що ми обов'язково повернемо під український суверенітет і Крим, і окуповані райони Донбасу. До моменту ж повернення Криму ключовим нашим завданням є захист прав та свобод наших громадян в Криму, всеобща підтримка спротиву окупаційній російській владі.

Ми і надалі вживатимемо всіх заходів щодо утримання на порядку денного європейської і світової політики питання незаконної окупації Криму як безпрецедентного після Другої світової війни факту порушення міжнародного права.

У понеділок в Стамбулі на Все світньому гуманітарному саміті я буду обговорювати ці питання з провідними міжнародними лідерами. До складу делегації я, зрозуміло, включив і високодостойних лідерів кримськотатарського народу Мустафу Джемілєва і Рефата Чубарова, також в складі делегації буде Джамала.

Дорогі співвітчизники!

Я дякую всім кримчанам, які в надзвичайно складних умовах не переривають свого громадянського та духовного зв'язку зі своєю справжньою Вітчизною – Україною, які не визнали окупаційного режиму і в доступний їм спосіб чинять опір.

Минулого тижня парламент ухвалив постанову «Про перейменування окремих населених пунктів та районів Автономної Республіки Крим та міста Севастополя». Ми повернули історичні, в тому числі, і кримськотатарські назви. Поки це ще, на жаль, декларація, але реальністю вона обов'язково стане після звільнення Криму.

Ця війна для України буде закінчена лише тоді, коли останній клаптик нашої землі в Криму і на Донбасі буде звільнено, коли нога останнього окупанта покине священну українську землю. А до цього ми маємо бути сильними й непохитними в своїй вірі.

Крим – не Росія.

Крим – це Україна.

А Україна – це Європа.

Слава Україні!

18 травня 2016 року

м. Кіїв

18 ТРАВНЯ В УКРАЇНІ І СВІТІ ВІДБУВСЯ РЯД МАСОВИХ ЗАХОДІВ У ПАМ'ЯТЬ ПРО ЖЕРТВ ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАРОДУ

По всій Україні опівдні жертв геноциду вшанували хвилиною мовчання. В зазначеній час всі українські телеканали і радіостанції передавали спеціальний сигнал.

У столиці вранці біля будівлі Київського національного інституту ім. Т. Г. Шевченка молодь створила живу інсталяцію у вигляді кримськотатарського пропора. На Майдані Незалежності пройшов мітинг пам'яті жертв геноциду. Увечері в Національній опері України відбувся концерт-реквієм. У ньому взяли участь перші особи держави та ліders кримськотатарського народу. Поминальні заходи пройшли і в інших містах України.

В парламенті Канади вшанували пам'ять жертв депортації кримських татар. У заходах брав участь лідер кримських татар Мустафа Джемілєв. У Празі чеські та українські активісти в пам'ять про безневинно загиблих у депортациі кримських татар запалили поминальні свічки біля пам'ятника жертвам комунізму.

* * *

Українці всього світу приєднуються до кримськотатарського народу у вшануванні жертв геноциду 1944 року та обіцяють боротися за повернення Криму під фактичний контроль України. Про це йдеться у зверненні президента Світового конгресу українців Евгена Чолія, передає кореспондент «Укрінформу».

У Конгресі наголосили, що міжнародне співтовариство засудило нелегальну російську окупацію Криму та рішуче відмовляється визнавати це порушення українських кордонів. «Сьогодні кримські татари знову зазнають переслідувань, а їхні основні свободи і людські права порушуються», – зазначили у СКУ.

зализничному вокзалі. «Хочеться відзначити, що ми були далеко не перші, кілька букетів там вже було», – зазначив І. Умеров.

Після покладання квітів у Бахчисарая пройшов молебень в пам'ять про загиблих у депортациі. За повідомленням учасників пам'ятних заходів, вони спостерігали «величезну кількість співробітників ФСБ в цивільному і з камерами, фіксували все і всіх, і цілій автобус МВСників».

Крим того, стало відомо, що співробітники поліції затримали учасників автопробігу, присвяченого траурній даті. За повідомленням кримських ЗМІ, «представників кримськотатарського народу, які влаштували несанкціонований автопробіг в пам'ять про жертв депортациі, затримали співробітники поліції».

Колону з 20 автомобілів зупинили на до-

різі з Сімферополя до Бахчисараю. У водіїв відбрали права, а всіх учасників акції знімали на камеру. Представники поліції пояснили, що проводять операцію «Анаконда». Трьох учасників автопробігу забрали до поліцейської дільниці, а затриманих водіїв «попросили пройти за поліцією», – розповів один з учасників автопробігу.

Заходи кримських татар до 72-ї річниці депортациі з Криму пройшли в багатьох населених пунктах півострова.

Поминальний молебень в Бахчисараї

ЧАС КАЛІФІВ

Тиждень, що минув був насычений подіями. Подіїми непересічними, подіями, які вже змінили наше сьогодення – незалежно від того, відчуваєте ти на собі кожен з нас, чи ні – подіями, які, поза всяком сумнівом, накладуть свій відбиток на день прийдешній.

Я не маю на увазі ритуальні покладання нашими урядовцями вінків, до пам'ятників жертв, то агресорів, то своїх далеких чи й безпосередніх попередників, хоча театральність того дійства, його кричаща нещирість дратують більше. Справді, про яку щирість може вестися, коли засуджуючи на словах злочини кривавого фашизму, геноцид комуністичного режиму, чи злочини бандократії Януковича, ці людинолюбці своїми недолгуми діямі, по недоумству, а чи й через зловорожість свою продовжують чорну справу тих нелюдів і далі, зводячи нанівець націю!

Згадуючи події минулого тижня, мав на увазі, найперше, чергове порушення закону з боку нашої влади, яким вона відзначилась при протягуванні нової кандидатури пана Президента на посаду Генерального прокурора України. Безпрецедентність того дійства для світу (на жаль, не для нас, бо ж, схоже, ми вже звикли до подібного) полягала в тому, що цього разу гвалтування закону відбувалося не деіде, а в стінах законодавчого органу держави... самим же законодавчим органом. Про яку правову державу може йти мова, якого дотримання законів можна очікувати відтак від державних інституцій, від пересічних громадян, коли сам законодавець демонструє ганебну неповагу до них же виданих правових актів, раз у раз порушуючи регламент Верховної Ради, нехтуючи основами законів, включно з самою Конституцією!

Хіба не назначено у Регламенті ВР України, що будь-який законопроект, який не пройшов випробування голосуванням, не може бути занесеним до порядку денного, тим більше, поставленим на голосування раніше наступної сесії? Хіба це не стосувалось напряму законопроекту №4469? Виявляється, ні. Адже, попри явні порушення чинного законодавства, в тому числі і Конституції, цей законопроект, яким на посаду Генерального прокурора України приведено хай і невігласа в юридичному сенсі, зате віддану креатуру Президента, 12 травня було знову внесено в сесійну залу і перетворено на закон голосами коаліції «революціонерів» та олігархів.

На жаль, ми вже не раз стикаємось з тим, як закон цей, після набрання ним достатньої кількості голосів, було введено в дію того самого дня, буквально за три (!!!) години. Не забуваймо, що для цього він мав бути підписанний Головою ВР, Президентом України, мав пройти експертизу всіх міністерств і відомств, пройти експертизу на застосування права вето, мав бути надрукованім в офіційному друкованому органі ВР газеті «Голос України».

Вражуюча ефективність, чи не так? Задля такої ефективності пан Президент навіть зігнорував Антикорупційний форум, який проходив у ті

дні в Великій Британії. Злі язики, щоправда, пліткують, що причиною алергії нашого Президента до туманного Альбіону була якесь інфекція, підчеплена ним на ВІІ, але то, звісна річ, ніщо інше, як злісні підступи недоброзичливів Петра Олексійовича. Просто країні потрібен прокурор. Надійний. Свій. Махніцький, Ярема, Шокін, Луценко – гаріжкові пошуки тривають. Може, не там і не того шукаємо, пане Президент?

Жарти жартами, але ця прокуроріада не лише завдає чергової іміджевої втрати державі Україна, а в ряду інших «подвигів» нашої влади, таких, як здача Криму, невведення, усупереч Конституції України та закону України «Про оборону України», воєнного стану, колаборація з владою анексованого Криму, ухвалення закону «Про ВЕЗ Крим», нерозслідування злочинів, вчинених на Майдані, гвалтування Регламенту ВР головою ВР Володимиром Гройсманом, нелегітимність призначення уряди Володимира Гройсмана, умисне затягування з переображенням складу ЦВК, вона фактично делегітимізує владу держави України. А це вже ніякі не жарти, панове. З цим треба щось робити.

Іншою подією тижня, цього разу приемною, була прогнозувана перемога нашої Джамали на Євробаченні-2016. Що змусило крилату богиню перемоги опуститися до її ніг? Багато чого. Найперше, чудові вокальні дані співачки, її колоритний сценичний образ, її емоційність, її щирість. А ще сама пісня з її дуже особливою музикою, зі словами, що западають в самісінку душу. Замість звичних для подібних шоу тривіальних тем, нетихничий більш страшної несправедливості, вчиненої над цілим народом, усвідомлення невигаданості трагічних подій більш ніж семидесятирічної давності та переслідувань, яких знають кримські татари на своїй землі сьогодні, не могли не торкнутися щиріх, відкритих сердець.

Так вже співпало, що цьогорічний пісенний конкурс відбувався напередодні Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу, сімдесят другої річниці виселення кримськотатарського народу з рідної землі злочинним комуністичним режимом. Це, звісна річ, не могло не надихнути співачку, так само, як не могло залишити байдужими слухачів, особливо тих, хто хоч би краєм вуха чув про ту трагедію.

Здавалось би, неймовіра річ, але в середині ХХ століття цілій народ було звинувачено в зраді і виселено з рідної землі. Зрада цілого народу – чи можливо таке на загал? Історія не знає нічого подібного. Може, кримські татари в цьому сенсі є якими-то особливими? Погляньмо на сухі числа: за дві з половиною доби 18-20 травня 1944 року з Криму були вивезені всі кримські татари. У телеграмі НКВС на ім'я Сталіна доповідали, що з Криму виселено 183 155 осіб кримськотатарської національності. По закінченні Другої світової війни в заслання, навзгодін виселенiem сім'ям, були відправлені ветерани – кримські татари, які виборювали перемогу над нацизмом на її фронтах, всього 8 995 солдатів та офіцерів. Скільки ж з того числа було тих, хто зі зброяю в руках служили в німецькій армії, чи співпрацювали з окупантами владою? Документи свідчать, що протягом січня 1942 року в 203 населених пунктах повністю окупованого ні-

ків. Попервах, багато в чому це вдалося. Ба, навіть сьогодні бюджетники, силовики та пенсіонери ладні молитися на Володимира Володимировича. Однак дуже скоро навіть найзапекліші прибічники «російського мира» стали помічати, що в омрійному світі не все так гладко й без проблемно. Чи не найпірши відчули це на собі підприємці. Законодавство Московії у сфері підприємницької діяльності стало для багатьох неприємним сюрпризом, особливо для тих, хто звик до такої поширеності в Україні спрощеної системи оподаткування. Далі – більше. Нові господарі життя взялися за наведення «порядку». Часто під тим гаслом, щоправда, відбувався елементарний передплів власності, сфер впливу, але як би там не було, все те аж ніяк не сприяло процвітанню місцевого бізнесу. Знесення ринків і риночків, які стали такими звичними для кримчан, які для багатьох були своєрідною точкою опори, способом виживання, перевінило чащу терпіння. Стихійні мітинги з портретами Володимира Володимировича, слізні скарги до улюблених лідерів на безчинства місцевої влади, жалісливі прохання, зі ставанням на коліна, прийти і навести лад вибухнули не в одній лише Євпаторії, Севастополі чи Сімферополі, але то ніяк не допомогло. Бездушні бояри за спину доброго царя чинили свое. Та ї з мітингами стала тепер ой як непросто. Так, спроба ряджених «казаків» (тих самих «міліців», що ще два роки тому під прикриттям московських ССО тримали в облозі наші гарнізони, розганяли

мітинги противників анексії) провести у п'ятницю, що тільки 20 травня, пікет із закликом не допустити закриття такого собі «Кримського казацького кадетського корпуса», завершився величним конфузом. Влада Сімферополя, попри подану напередодні заявку, відмовила у проведенні заходу, пославши на те, що в тому ж місяці (біля пам'ятника святителю Луці) і в той самий час заплановано інший масовий захід. Несмілива спроба «казаків» образитися вилилася в мінімальний адміністративний штраф (10-20 тис. рублів) для його організаторів, в картишніне затримання прийманим двох пікетувальників і наказ від суворого підполковника для решти «казаків» і «казачків»... замокнути і розійтися. Прикметно, що «казаки», особливо їх пишно декоровані бутафорськими орденами та медальками старшина, зрозуміли все від самого початку і не надто розкривали рота, на відміну від голосистих «казачків». [https://www.youtube.com/watch?v=gdM1eM5EeFU](http://www.youtube.com/watch?v=gdM1eM5EeFU)

Думайтесь, доблесна перемога над «непокірними» пікетувальниками, зафільмована і викладена в Мережу, мала на меті показати рішучість влади «пресекати» найменш вияви непокори. Що така непоступливість і показова жорсткість була застосована до лояльних «казаків», мало сигнализувати, що недоброзичливим владам в такій ситуації перепаде по-справжньому.

Як би там не було, а задуматися кримчанам є над чим. Особливо тим, які, втративши такі звичні за України приутки від туристичного бізнесу, опинилися біля роз-

битого корита. Любовно вибудувані ними справді гарненькі пансіонати і будинки відпочинку вже другий рік якщо й не пустують, то ледь окуповують своє існування. Ще сумніші перспективи в цій площині після підтримання депутатами Держдуми, наприкінці минулого тижня, законопроекту про заборону використання житлових приміщень у якості готелів, хостелів та пансіонатів. У разі його прийняття, потуристичній індустрії Криму буде завдано удару, від якого вона за нинішніх нудженних умов може й не вправитись. Не викликає жодного сумніву, що після ухвалення цього закону бабусі вже не зможуть брати до себе постійльців, а приватні пансіонати можна буде використовувати за призначенням, лише легально зареєструвавши їх, що передбачає, звісно ж, відповідні виплати. Чи потягнуть таке навантаження наші готельери на туристичному безрибі?

Та, схоже, те не надто хвилює Москву. Крим в «гавані», гавань наповнюється бойовими кораблями, в тому числі новітніми підводними човнами, оснащеними ракетами, які здатні завдавати ударів по всій території України. Про це нещодавно заявляв речник Головного управління розвідки Міністерства оборони Вадим Скибицький. Схоже, що про лаври туристичної Мекки Чорномор'я Криму доведеться забути. Справді, ну про який відпочинок, хоч би й для невідагливих, звичних до всього московітів, може йтися, коли від 2014 року над пляжами півострова з ревом проносяться бойові літаки. (Закінчення на 5-й стор.)

коли з'являються повідомлення про перекидання до Криму стратегічних ракетоносців Ту-22М3, які можуть нести, з-поміж іншої, і ядерну зброю, коли ніхто інший, як директор департаменту з питань нерозповсюдження (!!) та контролю над озброєннями МЗС Московії Михайло Ульянов повідомляє, що його країна за необхідності розташовуватиме ядерні озброєння на своїй території, зокрема, і в Криму!

Зрештою, думки кримчан щодо того, подобаються їм такі нововведення чи ні, ніхто не питає. Не заведено у «братнього» народу, щоб влада звітувала про свої дії, тим більше, про плани. Власне, патерналістська свідомість абсолютної більшості московитян і не очікує нічого подібного. Що ж до кримчан, тоrudimentарне рефлексування у вигляді анемічних мітингів, пікетування є наслідком отруєння нинішнього покоління «кримського народу» вірусом волі, підчепленим за розпусні українських часів. Від нього неможливо було вберегтись. Розчинений в повітрі, він витав над півостровом від початку дев'яностих, паморочачи голови ідеями автономізації, самостійності, клекотів на площах триколорами шанувальників повернення «отечества», кривавим палахотінням прaporів грачевів та вітренківців, затоплював їх бірюзово-блакитним паводком кримськотатарських національних кольорів.

Ох, той вірує... Його дія не обмежувалась пересічними горlopанами. Він плодив якісні об'єднання, якісні громадські рухи, звірюховав партійки і партії, просочувався у святая святих – у владу. Це ж тоді один з представників, здавалось би твердокам'яного моноліту червогого директорату, написав книжку «Україна – не Росія». І справді, не Московія. Цього віторка згадували незабутню Валерію Іллівну Новодворську. Згадували епізод, коли її заарештували за розкідання антирадянських листівок в Большому Театрі під час офіційного засідання. Як результат – майже дворічне (з червня 1970 по лютий 1972 р.р.) примусове лікування у психлікарні.

Хіба можна уявити, аби в часі Незалежності когось заарештували у психушку, скажімо, за засідання листівками, хоч би й під куполом Верховної Ради? Скажете, то ж були далекі сімдесяті. Справді. Але хіба ми не бачимо, як і в сучасній Московії хапають людину, яка зважилася вийти з плакатиком, на якому нічого крамольнішого, аніж цитата з Конституції... самії Московії? Хіба ми не чули про Олександра Бівшеву, якого записали в екстремісти з усіма витікаючими наслідками – звільненням з роботи, перекриттям банківських рахунків, судовими переслідуваннями, знищеннем його сторінки на сайті поезії Стихи.ру, народним цуканням – і все те лише за написання вірша, в якому засуджувалась агресія Московії в Україні?

Не можна сказати, що у нас все було гладко. Був тиск, були переслідування, убивали журналістів. Ми пам'ятаємо і Ігоря Александрова, і Георгія Гонгадзе. Але після вбивства Гонгадзе піднялася Україна. Акція «Україна без Кучми» була предтечою Помаранчевого майдану, Майдану Гідності. Чи сталося щось подібне в Московії після вбивства – навіть не журналіста – лідера опозиції Бориса Нємцова? Ні, панове, Україна таки не Московія. Надто різні наші сприйняття.

Ось Україна: в ражі ненависті до повсталого люду провладна частина українських парламентарів ухвалює 16 січня 2014 року драко-

нівські закони. Реакція на них відома. Вони не проіснували й двох тижнів.

Ось Московія: На минулому тижні Держдума схвалила законопроект про «антитерористичні» поправки, запропонований головою комітету Держдуми з безпеки та протидії корупції Іриною Яровою і головою комітету Ради Федерації з оборони та безпеки Віктором Озеровим. https://tvrain.ru/news/antiterroristicheskie_popravki-409193/ Вони передбачають, з-поміж іншого, що тим особам, яким влада з тих чи інших міркувань начепить ярлик терориста чи екстреміста, вийд за межі країни буде заборонений. Передбачається також відповідальність за «небосящіння о преступлений терористичної нападленості», «содействіння екстремістській діяльності», «международний тероризм». Поправками пропонується заборонити вийд за межі країни також тим людям, які отримали офіційні застереження про неприпустимість дій, які створюють умови для вчинення злочинів терористичної спрямованості.

Це як вам, панове? Це в країні, де екстремістом стає, завантаживши на свою сторінку відео з Мережі, після цілком легальної в тій самій країні групи, чи носиш підтяжки кольорів прaporу PFRN! <https://www.youtube.com/watch?v=asymZbHOUY>

А чи помітив хто з вас шквал обурення, який здійнявся в Московії через спробу перетворити те марення сивої кобили на закон? Отож... Схоже, часи ежовщини з тріумфом повертаються в «руський мир», і це дуже сумно, бо так виходить, що нинішня влада Московії купує з вірним її народом безсороною прогулована уроки історії. Ні, Україна таки не Московія. Чого ж дивуватися, що по двадцяти п'яти роках певну відповідь в інфікованому свободою середовищі тепер навіть найрадикальніші адепти московізації Криму почиваються в «родній гавані» невиправними екстремістами. Крок вліво, крок вправо...

А як же мають почуватися ті, хто не надто прагнув таких радикальних перемін, хто не хотів до чужої «гавані»? Як почувався ті, хто намагався не допустити того? Втім, доля останніх добре відома. Афанасьев, Кольченко, Сенцов, Костенко, Асанов, Дегерменджи, Чийгоз – ось далеко не повний перелік тих, кого нова влада вважає за своїх ворогів, за екстремістів, причому, не бутафоріях, як оті «казачки», а справжніх, бо ці не приходять свого несприйняття вчиненого свавілля, бо вони не вибачать їй, владі, беззаконня і наруги над правом і справедливістю. І влада – не вважає її вже зовсім недоброю – чудово розуміє це, усвідомлює глибину злочину, в який втігнулася, як і те, що рано чи пізно, а за злочини доведеться відповідати. Саме тому і не має для неї ніякого значення очевидна безвинність кинутих за гратегори. Саме тому й виголошуються неймовірні для здогоду глузді вироки.

Але час не стоїть на місці. Як ніч зникає під променями вранцінного сонця, так і морок учорацького, з усіма його почварами, рано чи пізно, а таки розвіться над нашим чарівним Кримом. Влаштовуючи судилище над безвинними, намагаючись якщо не зламати свої жертви, то застрашити тих, хто невдоволений нею, хто не сприймає її, хто буде першим звідкими на процесі, де на лаві підсудних буде сидіти вже вона, московська влада має не забувати поглядати на годинник. Час каліфів спливає невблаганно.

Валентин БУТ

У день роковин депортації кримськотатарського народу слід згадувати не тільки трагічні події 72-річної давнини, але й пам'ятати про важливість стратегії повернення окупованого Росією Криму задля того, щоб етногеноцид не було повторено нині.

Факт того, що Крим є невід'ємною частиною України, здається, ні кого, окрім Росії, не викликає сумніву. Але все це лише на словах. Реальність, на жаль, інша. Ось уже третій рік, як півострів знаходиться під керівництвом окупантів влади. І його, безперечно, треба повернати. Але одних гасел на кшталт «Крим – це Україна» для цього недостатньо.

Високопосадовці частіше від часу пропонують різні формати переговорів про повернення Криму, але чи не є це «замілюванням очей»? Який спосіб деокупації обрати, чи чим це обернеться для самого Криму? Наразі існує більше питань, ніж відповідей.

Коли на українській політичній арені баталії відбуваються майже щодня, суспільство жваво обговорює новий склад Кабінту, чи призначення нового Генпрокурора, складається враження, що кримчани знаходяться поза українським інформаційним полем і лишаються зі своїми проблемами наодинці.

Попри те, що майже щотижня з'являються нові й нові повідомлення про обшуки, арешти чи навіть зникнення на анексованій території людей (у більшості – кримських татар), здається, що за сьогоднінніми проблемами у розв'язанні політичної кризи питання деокупації півострова зовсім зникло з планів української влади.

Втім, це не зовсім так. Президент України Петро Порошенко кілька місяців тому оголосив про можливість створення нового міжнародного формату переговорів «Женева плюс» як важливий і необхідний крок на шляху до деокупації Криму. У резолюції Європарламенту про порушення прав людини на півострові теж згадується про можливість відновлення переговорів щодо деокупації Криму в «женевському форматі», тобто із за участю дипломатії США, ЄС та, можливо, країн-підписантів Будапештського меморандуму.

Вічні переговори: навіщо потрібен окремий формат

Головною метою такого розширеного формату має стати зосередження уваги виключно на кримському питанні та, що надзвичайно важливо, заличення до переговорного процесу Росії.

Однак, є великі сумніви, що Кремль, який зараз позиціонує себе посередником на переговорному майданчику, погодиться виступати в якості сторони-агресора. А без Путіна будь-які переговори у тому чи іншому форматі, очевидно, врешті-решт зайдуть нанівець. І перетворяться на невдалі копії попередніх спроб досягти успіху з цього питання.

Такої думки, зокрема, дотримується дипломат, голова фонду «Майдан закордонних справ» Богдан Яременко: «Відверто кажучи, я не дуже вірю в окремий переговорний формат із кримського питання. Основною проблемою для будь-якого формату, створеного для обговорення деокупації Криму, буде заличення до фінансуванням тероризму, то в нас є необхідність вступати з РФ у переговорний процес. Зокрема, ми маємо ім пред'явити порушення норм Міжнародної конвенції по боротьбі з фінансуванням тероризму в Криму протягом лютого-березня 2014 року. Вони можуть відмовити в прийнятті нашої претензії або прогнорувати її. Ігнорування нашої претензії Росією може загальмувати процес переходу до наступного процедурного етапу щодо подачі позову до суду ООН. Зaproшення ж їх до формату «Женева плюс» з метою розгляду порушень Міжнародної конвенції по боротьбі з фінансуванням тероризму та їх відмова від участі в такому форматі дозволить нам отримати ту саму необхідну формальну відмову. Таким чином, це єдиний шлях. Адже після того, як вони відмовляться від нашої претензії щодо порушення Конвенції, ця відмова фактично приводить до Міжнародного суду ООН і нас, і Росію. А це дуже важливо» – вважає експерт.

Інші варіанти
Стосовно інших форматів переговорів задля подальшого повернення Криму, най-

рів, з одночасними спробами модифікувати їх, скоригувати порядок денний. «Починати потрібно здалеку, наголошуваючи на окремих дрібніших проблемах, що пов'язані з окупацією, як-от захист прав людини або навіть менші складові цього питання», – говорить експерт.

Не дуже віріть у приєднання до окремого формату переговорів по Криму Росії і виконавчий директор Центру близькосхідних досліджень Ігор Семиволос. «У мене поки що не дуже оптимістичні міркування щодо приєднання до такої дискусії Росії. Я думаю, що Росія буде робити все, щоб тема Криму не була актуалізована. Або, принаймні, вони вважають, що вони ніколи не вступлять у переговори щодо майбутнього Криму», – говорить він.

Проте підкresлює, що «будь-яка формула, в якій Росія буде змушена говорити про майбутній приєднання до України», – говорить він.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ

інструментів української стратегії з повернення Криму». Однозначно, це не повноцінна стратегія, але точно один із її елементів, який дозволяє говорити про те, що його можна буде використовувати надалі для дипломатичного шляху повернення півострова назад до України», – зауважує експерт.

На його думку, дипломатичний шлях повернення території існує. Цей шлях – подача позову до Міжнародного суду ООН. «Росія повноцінно не визнає юрисдикцію Міжнародного суду ООН. Це тягнеться ще з радянських часів. Вона визнає її тільки в частині розгляду спорів, пов'язаних з міжнародно-правовими актами по боротьбі з тероризмом. Якщо ми будемо використовувати можливість подання позову до Міжнародного суду ООН в контексті порушення Росією норм Міжнародної конвенції по боротьбі з фінансуванням тероризму, то в нас є необхідність вступати з РФ у переговорний процес. Зокрема, ми маємо ім пред'явити порушення норм Міжнародної конвенції по боротьбі з фінансуванням тероризму в Криму протягом лютого-березня 2014 року. Вони можуть відмовити в прийнятті нашої претензії або прогнорувати її. Ігнорування нашої претензії Росією може загальмувати процес переходу до наступного процедурного етапу щодо подачі позову до суду ООН. Зaproшення ж їх до формату «Женева плюс» з метою розгляду порушень Міжнародної конвенції по боротьбі з фінансуванням тероризму та їх відмова від участі в такому форматі дозволить нам отримати ту саму необхідну формальну відмову. Таким чином, це єдиний шлях. Адже після того, як вони відмовляться від нашої претензії щодо порушення Конвенції, ця відмова фактично приводить до Міжнародного суду ООН і нас, і Росію. А це дуже важливо» – вважає експерт.

Важливі маленькі кроки
А поки позиція Росії однозначна. Як одразу після пропозиції створити формат «Женева плюс» заявив прес-секретар Путіна Дмитро Песков, для Росії тема Криму – закрита. Однак у будь-якому випадку переговорний процес стосовно Криму дасть позитивні зрушения, говорять експерти. «Доки Україна не спроможна ще військово-політичним методами повернути Крим, будь-які формати, до яких залучені наші союзники, і які змушують Росію нервуватися, будуть нас влаштовувати. Як тільки Україна буде готова, а Росія ослабне настільки, що буде перейматися своїми внутрішніми проблемами, ми це питання вирішимо», – додає він.

Мова йде про те, що напередодні трагічної дати 18 травня, окупантів влади Криму засудили кримськотат

ДОНБАС. ЗАЛІКУВАТИ РАНИ, ЗАВДАНІ ВІЙНОЮ

Можна довго говорити про доцільність лідерства донецьких (наголошує – не будь-яких, а саме проукраїнських, перевірених справами) в нашому соціумі. Звичайно, критики цієї тези будуть говорити про те, що мешканці інших регіонів нічим не гірші. Не гірші, звісно, і тут не йдеться про те, що їх треба посунути. Але донецьких життя об'єктивно буде виштовхувати на головні ролі в процесі відбудови Донбасу. Бо хто краще донецьких знає, як боротися з сепаратизмом? Навіть на окупованих територіях процеси йдуть неоднозначно. Ось як відома блогерка Олена Степова описала ситуацію в ЛНР:

«Іхтамнеты» едуть ночами, так как уже давно не верят в то, что на Донбассе все едини в порыве «русскоубий»... Они видят, что их передвижения поступают в Главное разведывательное управление Украины и штаб АТО поsekundno. Это делают обычные люди, разных возрастов, социального статуса, вероисповедания и не всегда украиноязычные. Как сказала одна моя милая, хрупкая, интеллигентная знакомая, которая два месяца не разговаривала с мужем из-за убитой мыши: «Я стала циничным военнообязанным бандеровцем, выйдя из подвала и смахнув с себя обсыпавшуюся от взрывов штукатурку...»

Тому цього несподіваного лідерства людей зі Сходу не треба боятися. Вкотре підкresлюю – йдеться не про перефарбованіх регіоналів, які знову при владі. А про тих, хто в силу певних обставин відчув себе «військовозобов'язаними бандерівцями». Ці люди вже перевірені війною і часом, тому мають потрійну ціну.

КОЗАЦЬКА ТЕМА НЕОДМІННО БУДЕ ЗАТРЕБУВАНА

Прикро (і про це постійно говорять патріоти на Донбасі), що позиції сепаратистів на визволених територіях не стали слабшими. Усунули хіба що най-одіозніших. Тож вихід у тому, щоб максимально зміцнювати українські структури, поки є така можливість.

Ви, мабуть, помітили, що під час «руської весни» помітну антиукраїнську роль зіграли представники «руського казачества»? І в Криму, і на Донбасі... Українське ж казацтво не відіграво такої великої ролі. Може, тому, що традиційно було розпорощені? Свого часу координатор руху «Український вибір» на Луганщині Арсен Клінчаєв так порівняв ці два казацтва: «Если взять наших украинских казаков, то там на троих генералов один казак. До-нские же казаки более боеспособны. Мало того, они все находятся на границе – эти села и все они ориентированы на Россию...»

Цю обставину усвідомлюють українці. Роблять висновки. Скажімо, львівський професор Роман Кіс після поїздки на Донбас (він допомагав місцевим копати бліндажі і окопи під Маріуполем) пропагує ідею

Козацький куточек в Бахмутському музеї

рисували життям на передовій і не осоромили пам'ять про українське козацтво початку минулого століття. І цим фактом створили непогане підґрунтя для сучасного виховання молоді.

Відносна слабкість нашого козацтва у порівнянні з російським зовсім не означає, що українські козаки у майбутньому ніколи не зможуть стати впливовою силою. Все ще попереду. Просто в цьому напрямку потрібно невтомно і послідовно працювати. Дізnavшись, що науковець з Донецька Дмитро Грищук видав триста примірників програми діяльності молодіжної козацької організації (її повна назва «Козацький часопис: скарбниця громадянської соціалізації молоді»), я вирішив написати автору. Попросив декілька примірників і роздав зацікавленим. Програму прихильники козацтва оцінили сквально.

Ось деякі уривки з нашого листування:

«Вітаю, друже Дмитро! На Луганщині просвітня ще в 2014 році говорили мені, що найголовніша їхня задача – розпочати козацьке виховання в тих краях, бо російські козаки цим займалися постійно, а українські лише вряди-годи... Натомість, місцеве населення Луганщини – це на 80% нащадки запорозьких козаків. Думаю, і на Донеччині чимало нащадків козацького роду. Думаю, варто організовувати колись вашу зустріч з козаками Слобожанщини. Вони мріють через українське козацтво впливати на населення Воронежчини, Росії, Кубані. Ще до війни вони проводили марш вишиванки в Белгороді, і до них приїдналося кілька десятків осіб місцевих – у старих ділових вишиванках.

Зараз у мене вже не залишилося жодної книжки, бо одну тримаю для півдня Київщини. Богуславці і таращанці контактиують з Лисянкою Черкаської області (там потужне місцеве козацтво), тож буде одна книжка на два регіони. Якщо говорити про педагогіку, то там найкращі напрацювки на даний момент. Багато козаків воюють в зоні АТО, вже чимало з них

Дмитро Грищук

отримали урядові нагороди. Так що процес пішов... Дякую за книгу, Дмитре!

Згодом надійшла відповідь науковця:

«Доброго дня, Сергію!

Дуже дякую за розповсюдження книжки. Дайте мені свою поштову адресу і я перешлю вам поштою ще один примірник. Якщо хтось буде зацікавлений у співпраці, дайте їм знати, що ми можемо співпрацювати в плані надання матеріалів, методичними порадами. Може, і якимсь бюджетом невеликим...»

Другий лист від донеччанина був таким же теплим: «Щиро дякую, Сергію, за Вашу зацікавленість, за те, що підключаете свої різноманітні контакти. Я переконаний, що в Україні вже 20 років відкрито внутрішній фронт боротьби – це боротьба за розум і серця молодого українського покоління. Ця книжка, і взагалі ця програма, є одним із багатьох факторів, які будуть нашу спільну перемогу на цьому фронті. Я обов'язково надішлю Вам ще кілька екземплярів разом із методичними посібниками до цих книжок, де розписані саме плани уроків-застрічей із молоддю.

Благодійно Вас Господи!

Грищук Д. Г.

Тож, я бачимо, певний потенціал у нас є, і початок зроблено; головне – працювати системно.

НЕ ЗАБУТИ ПРО ТИХ, ХТО ТАМ...

Плануючи свою майбутню роботу на Донбасі, ми повинні добре знати, що робиться на окупованих територіях. Okрім ідейних сепарів і зазомбованого люду там є чимало справжніх патріотів України. Про них краще б знати зараз і допомогати в міру наших сил. Наведу лист, який прочитав в Інтернеті, ось тільки прізвища авторки не називатиму. Можливо, воно придумане, а може, й справжнє. Добре вчитися в текст. Так писати раніше могли лише мешканці Галичини або Волині. Скажімо, у 40-х чи в 50-х роках минулого століття. А тепер так пишуть люди із зросійщеного, зруйнованого війною Донбасу:

«Простите, друзья мои, но я не смогла освятить паски с тризубом в гибридной церкви...»

Пошли в субботу в 22 часа

в церковь, на всенощну. По дорозі, не встретила не единой души.

Жутко как-то: обычно в пасхальную ночь молодежь гуляет, а тут как вымерли. Подошла к церкви, и стало еще страшней.

Двери закрыты, и сквозь мрак ночи пробивается свет через резные окна.

Только подошла к воротам, как подъехала машина. Из нее вышел молодой человек с побрякушками на груди и георгиевской ленточкой в петлицах.

Настроение и без того было скверное, а тут еще и эти обдроченцы пожаловали.

Как оказалось, он привез свою пассию в церковь, а сам уехал.

Дама перекурила и вошла в церковь с огромной корзиной, а на пороге, изобразила крестное знамение.

И я нехотя вошла следом.

Там внутри несколько старушек сидят на лавочках, и молодая женщина лежит на лавке.

Я тоже присела, жду выноса плащаницы.

Рядом со мной стоит женщина в черном платочке и спрашивает на украинском языке: «А скажите, когда будут выносить плащаницу, вроде – бы уже пора».

Украинская речь и сама женщина немного прибодрила меня, и я ответила ей на украинском языке, что не знаю, но якобы уже пора.

Мы разговорились. Как оказалось, она недавно похоронила отца, и поэтому вся в черном.

Слово по слову, и она мне стала рассказывать, какая у нее тяжелая жизнь и о том, что пенсии в Украине уже не платят и жить тяжело, но если бы не смерть отца, то она не пошла бы в московскую церковь.

Олена Степова:
гарбуз окупантам!

Периодически выходил поп, и сокрушался, что мало народа, а старушки подбегали и целовали ему руку.

И тут в церковь заходит, «спаситель отечества», бородатый заср.., весь с мельдальках.

Мы с моей новой знакомой, как по команде, встали и пошли к выходу.

«Я не могу на это смотреть, – сказала мне новая знакомая, – мне хочется вцепиться ему в горло, ведь это из-за них погиб мой отец. Он очень переживал за Украину, и его парализовало. Перед смертью папа сказал: «Все равно, Украина победит...» А на похоронах, у гроба, я ему сказала: «Слава Украине!».

От таких ее слов я просто зарыдала и сказала моей новой знакомой Оксане: «Спасибо, милая, Вы мне принесли утешение».

Дальше мы с Оксаной распилили бутылочку красного вина и, не дождавшись праздника, и пошли по домам.

Нет, друзья мои, мы есть и мы патріоти, мы ждем и надеемся, что все «будет Украина».

Заліковуючи завдані війною рани, ми повинні подбати про те, щоб отакі прозрілі люди не зневірилися, не розпоршилися, а змогли згуртуватися, утворити свої об'єднання. Можна б вивчити досвід поляків та фінів. Адже після Другої світової війни вони вирішували аналогічні проблеми.

ДОНЕСТИ ДО ЛЮДСТВА ПРАВДУ

Олена Степова – донька Луганщини. Хто знат цю жінку до війни? Мало хто. Хіба що родичі та найближчі друзі. А тепер про неї знає вся Україна. Адже Олена Степова постійно пише про війну, і пише так, що її тексти варто б перекладати усіма мовами світу. І якщо ми не будемо перекладати, якщо не будемо перейматися її інтелектуальним доробком, то зробимо гірше і собі осомбисто, і Україні в цілому.

Саме завдяки цим страшим текстам людство може зрозуміти, що таке Росія... І яку роль відіграє Україна, прийнявши на себе основний удар агресивного північно-східного монстра. Вчитайтесь в ці слова: «На Донбасе очень мало людей, живущих в масштабе страны, города, общества. Они живут в своем, закрытом мире, где есть только телевизор и страх. Это издержки работы в тесных коллективах, темных выработках, где начальник участка — мама, папа и Бог.

На оккупированных «освобожденных» територіях давно нет України. Там живут «свободні» громадяни. Каждий из них свободен по-своему.

(Закінчення на 7-й стор.)

Роман Кіс

Преступления против мирных граждан потрясают масштабностью и бесчеловечностью. Но видим их мы, «хунта», «бандеровцы», живущие в Украине. И сострадаем, и плачем. Болит!

Преступления против мирных граждан, насилие в отношении женщин, детей, старииков, там, в зоне, никто не считает, не расследует, не замечает.

Одни, потому что совершают их. Вторые, потому что эти преступления не касаются их лично. Третьи оправдывают преступников, перекладывая вину на жертву.

«А может он и наводчик?» — шепчутся соседи, поглядывая на родственников, расстрелянного в Горловке мужчины.

По улице Цыганкова города Свердловска шла изнеможенная девушка. Она жадно вдыхала весенний, пропахший распустившимися абрикосами воздух. Терла руки, на которых виднелись фиолетово-синие следы врезавшейся в кожу веревки. Она шла медленно. Улыбалась цветущим веткам. Подставляла лицо солнечным лучам. По ее щекам текли слезы. Люди оглядывались на нее, недоуменно пожимая плечами, — сумасшедшая. Сейчас много бродит таких блаженных, отрешенных, сумасшедших. Люди от них отворачиваются. Они понимают, что это, скорее всего, жертвы насилия, пыток. Но предпочитают не думать об этом. Это их не касается. Она сделала еще несколько шагов. И прогремел взрыв.

Потом в сводках «МВД-ЛНР» напишут кратко: по улице Цыганкова произошел взрыв, в результате которого был обнаружен труп гр. А. Л., 1980 г.р., проживающей в г. Свердловск, с осколочными ранениями и ампутацией конечностей. На руках содергятся следы веревки».

По информации, переданной мне человеком, имеющим отношение к следствию, стало известно, что девушку похитили в городе. Долго держали и насиловали. Чтобы скрыть следы насилия, пыток, истязаний, ей между ног привязали гранату. Она сделала столько шагов,

насколько хватило веревки, которую держали ее убийцы, чтобы себя обезопасить.

Гранату девушке закладывал похитивший ее коренной житель города Свердловска, член незаконного вооруженного формирования «РИМ» с позывным «Чечен»...

Она шла и знала, что умрет. Каждый ее шаг — это прощание с жизнью, родными, любимыми, возможно, ребенком. Каждый ее шаг, каждый день, прожитый в неволе и насилии, как и ее смерть — на вас, на тех, кто позвал «освободителей» и «русский мир»!

* * *

Я специально навів цей текст. Адже й він підтверджує мою тезу про те, що проукраїнська еліта Донбасу тепер може важити більше, ніж об'єднання інтелігентів з інших регіонів. Бо час такий. Може, колись буде по-іншому, а поки що саме так. І це об'єктивно. Колись у центрі Сімферополя я сфотографував настінний напис. Велика карта України, а на синьо-жовтому тлі напівкrimінальне гасло: «Все буде Донецьк!». Тепер ми бачимо, наскільки погано закінчилися для регіону ігри у власне «в'єтніс». Плюс тільки в одному — загаданій вище Олені Степовій тепер належить оптимістичне і набагато конструктивніше гасло: «Все буде Україна!». Не Бандері і не Шептицькому належить авторство, а луганчанці, східнячці. Просто часи тепер кардинально змінилися.

Сергій ЛАЩЕНКО

Такі листівки розклеювали учасники українського Опору. Тепер це експонат музею...

КОЛИ МІНЕ ЗАЗОМБОВАНІСТЬ?

Нещодавно я розмовляв із одним кубанським козаком. Він уже давно переселився в Україну, але періодично відвідує малу батьківщину. Вражає зазомбованість населення Росії, навіть кубанських козаків, московською пропагандою. Про Крим і слухати не хочу. Твердять: «Крим наш. Ми за нього кров проливали. Вам його дали тимчасово, і більше він українським не буде». Про війну на Донбасі говорять: «Це ваше місцеве населення постало проти хунти». На запитання, звідки це «місцеве населення» взяло танки, «гради», «урагани» та іншу зброю, відповідь одна: «Захопили в наших військових частинах». Ніяких аргументів не сприймають. Таке спілкування було позаминулого року. Коли мій знайомий відвідав кубанський край минулого року, то побачив, що настрої місцевих дещо змінилися. До козаків почало доходити, що проливається братня кров. Однак вони продовжують звинувачувати Україну: «Ви спровокували американців ввести санкції проти нас. Нам стало жити гірше. Але ми витримаємо».

Коли ж хоча б нашадки славетних запорожців почнуть мислити самостійно?

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ м. Ірпінь

ДОНБАС ОБОВ'ЯЗКОВО БУДЕ ВІДНОВЛЕНО!

ПРЕЗИДЕНТ НА ВІДКРИТІ ШКОЛИ У СВЯТОГОРСЬКУ

У рамках робочої поїздки до Донецької області Президент Петро Порошенко взяв участь у відкритті нової загальноосвітньої школи санаторно-оздоровчого центру соціальної реабілітації «Смарагдове місто» у Святогірську.

Цей навчальний заклад Глава держави назвав найбільш важливою школою для України.

«Я дуже хочу, щоб цей центр був зразковим. Маємо робити потужні кроки, щоб наблизити мир, щоб люди — українці, які мешкають на окупованих територіях, дівилися на те, як живуть у вільній Україні. Саме тому я тут, у «Смарагдовому місті», — сказав Петро Порошенко і передав вітання учням та педагогічному колективу школи від дружини Марини, яка нею опікуються.

Президент висловив тверде переконання, що єдиним політичним способом повернення окупованих територій є відновлення безпеки, інфраструктури, відбудова навчальних закладів, відновлення спокою у прилеглих до окупованих територій районах Донецької та Луганської областей.

«Початок відновлення на Донбасі треба робити з інвестиції в освіту, і ця школа — є символом його відновлення», — наголосив Глава держави, назвавши цей навчальний заклад оплотом українства на Донбасі.

Президент також повідомив, що обговорив питання будівництва 21-ї опорної школи з головою Донецької військо-цивільної адміністрації Павлом Жебрівським.

Петро Порошенко підкреслив, що для перемоги укра-

їнцям «потребні непереборна мужність, стійкість моральних переконань і позицій». «Кожен має наполегливо працювати, робити свій внесок у загальну боротьбу за незалежність нашої Батьківщини», — сказав Президент.

Президент вчоргове нагадав, що Україні підтримує весь світ, і яскравим прикладом цього є перебування на Донбасі Надзвичайного і Повноважного Посла Японії в Україні та передача автомобілів для поліції Донбасу.

Глава держави наголосив на тому, що для відновлення Донбасу потребне не перемир'я, а стійкий мир, і перешкода для цього лише одна — агресивність Росії і небажання Москви виконувати Мінські угоди.

«Зараз ми захищаємо незалежність України та наш європейський вибір на користь демократії великою ціною.

Ми всі беремо участь у цій звитяжній боротьбі. Саме від нас, від індивідуальних зусиль і намагань, від самовіданності та вміння співпрацювати, від сумлінного навчання та виховання залежить якою буде майбутня Україна», — підкреслив Петро Порошенко.

«А буде вона саме такою, якою ви власноруч її побудуете. Такою, дорогі друзі, в яку ви вкладете свої здібності, свої знання, свій розум, своє серце і свою душу», — звернувшись до учнів Президент і побажав їм та педагогічному колективу навчального закладу міцного здоров'я, добра, щедрої долі та невічної жаги до знань.

Глава держави оглянув класи, оснащені сучасними засобами для навчання, і поспілкувався з викладача-

ми та учнями школи.

Будівництво загальноосвітньої школи I-III ступеня на 440 місць санаторно-оздоровчого центру соціальної реабілітації «Смарагдове місто» було розпочато у 2001 році, але протягом наступних 11 років було призупинене. Лише у 2012 році будівництво було відновлено. Станом на 1 травня 2016 року всі роботи виконані у повному обсязі, зокрема відновлено пошкоджені елементи фасаду, внутрішнього оздоблення та енергопостачання, а також проведено коригування проектної документації. До складу завершеного першого комплексу входять класи, підсобні приміщення, санітарні кімнати тощо. До

другого пускового комплексу входить спортивний зал з роздягальнями та душовими кімнатами. Школа комплектується спеціальними предметними кабінетами та меблями, лінгантинним кабінетом.

Санаторно-оздоровчий центр соціальної реабілітації «Смарагдове місто» заснований у 1995 році. Мета діяльності центру — здійснення комплексної медичної, психологічної, соціально-педагогічної реабілітації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, представників інших пільгових категорій Донецької області. Оздоровлення дітей в центрі здійснюється без їх відриву від навчання.

president.gov.ua

ЦЕ ФАНТАСТИЧНА ПЕРЕМОГА!

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

«Я вважаю, що важко знайти більш достойну людину, ніж ти», - сказав П. Порошенко, звертаючись до Джамали. «Це з одного боку буде пропаганда питань вирішення проблем дітей, питань міграції, а з іншого боку - нагадуватиме про те, що нам треба вирішувати і повертачі Україні Крим, повертачі дім всьому кримськотатарському народу, і особливо значуще, що це відбувається напередодні 72-ї річниці депортаций, подій 1944 року. Все це дуже знаково», - резюмував Глава держави, ще раз вітаючи артистку з перемогою.

Джамала зі свого боку зазначила, що для неї надзвичайно приємно отримати нагороду та визнання. «Я написала що пісню, мабуть, тому, що просто не могла мовчати, бо дуже довго ця історія була покрита страшними образами в бік кримськотатарського народу, а тепер іще й українців. Мені хотілось сказати правду», - сказала співачка.

«Чому це спрацювало, чому так Європа відреагувала? Тому, що коли ти кажеш правду - правдивим голосом і через правдиву музику, це дійсно не має шансу бути не зрозумілим. Музика має надзвичайний вплив на людство», - зазначила Джамала.

«Коли я їхала, я завжди казала - я дуже хочу перемоги для України, саме для народу. Тому, що ми заслуговуємо. В нас останнім часом було стільки страждань, що мені хотілось принести якусь радість українським людям, - наголосила Джамала і додала: - Я завжди робила те, у що вірила». (УНИАН)

Опублікована повна версія таблиці з результатами голосування журі та глядачів на пісенному конкурсі «Євробачення-2016». Тут можна побачити, скільки балів віддала кожна з країн-учасниць на користь переможця конкурсу. Единою з 42 країн, яка оцінила виступ українки нулем балів, стала Ісландія. Так само нулями обмінялися під час голосування журі з України та Росії, тоді як українські глядачі оцінили виступ російського виконавця дванадцятьма балами, а російські нашу Джамалу — десятьма.

Джамала: ЦЕ БУЛА СТОВІДСОТКОВА ПЕРЕМОГА МУЗИКИ

ПЕРЕМОЖНИЦЯ «ЄВРОБАЧЕННЯ-2016» ДЖАМАЛА.
СТИЛЬНА, КРАСИВА, ДУЖЕ СВОЯ, КОРОДЕВА БЕЗ ВАЖКОСТІ КОРОНИ.
НА ЇЇ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯХ ЗАВЖДИ ЛЕГКА, ТЕПЛА АТМОСФЕРА.
ЧИ ЦЕ ВОНА ВІДЧУВАС, ЩО ЇЇ ТАК ЛЮБЛЯТЬ?
СЬОГОДНІ ДЖАМАЛА БУЛА В «УКРІНФОРМІ».

Про перемогу на Євробаченні

«Мені здається, що це була абсолютно стовідсоткова перемога музики. Я давала, дійсно, більше сотні інтерв'ю, зокрема, й на загальніх пресконференціях, і кожен журналіст мені дякував за те, що я беру участь цього року, бо це підвішує рівень конкурсу. Вони не знали, що означає "1944", не розуміли, що саме я співала у пристіві, але вони дякували за музику», - підкresлила Джамала.

Вона вважає, що це стало зрозуміло відразу "з першої репетиції, коли всі вже почали пісні вживу", а не в аудіоформаті.

«Я казала про те, що не вірю відеокліпам, я не вірю флеши альбомній пісні, які представлені, я вірю тільки в живий перформанс. От на сцені, в той самий час, коли співаш, там і буде дійсний переможець. Там буде зрозуміло всім... І з першої репетиції поспались такі заяві, що я - переможниця, тому що всі почули 42 пісні

- і вони достатньо рівні і позвучанню і по змісту: бла-бла-бла... Я відрізнялась і по змісту, і по саунду, по звучанню», - сказала Джамала.

Співачка сказала, що була впевнена в своїй перемозі, і підякувала всім, хто в неї вірив. «Я дуже хотіла цієї перемоги. Я, можливо, трішечки зухвало казала це, що я єдина за перемогою. Всі трішечки посміхалися, хітко не вірив, але, дійсно, в нас усе вийшло. Я дякую всім, хто вірив», - наголосила Джамала.

Про те, чому Лазарев не переміг

Джамала вважає, що Росія на «Євробаченні-2016» представила дуже крутий номер, але Сергію Лазареву не вистачило вокалу.

«Дійсно, Сергій дуже круто підготувався, у нього був крутий номер, круті пісні, все було супер. Але просто вони не врахували такий момент, що будуть дуже сильні люди вокально, просто крути співаки. Австралійка просто неймовірна. Болгарія. Ну, просто такий момент...» - сказала Джамала.

Водночас вона розповіла, що з російським виконавцем на конкурсі були нормальні стосунки.

«Ми забували про те, що ми зараз якось там повинні не здороватися чи щось таке. Ні, я привіталася з Сергієм, я побажала йому успіху і він

мені - так само. І він мені сказав, що цей рік дуже сильний за виконавцями, як ніколи», - зазначила співачка.

Про критику

Джамала намагається дистанціюватися від негативу, який лунає щодо перемоги України на «Євробаченні», і по-своєму пояснює таку реакцію.

«Я намагаюсь не читати нічого. Знаєте, просто є така у людей риса - вони дійсно дуже-дуже важко сприймають поразку. Ну, що ми зробимо, ми такі люди, такі слабкі. Це просто прояв слабкості! А ще співачка підкреслила, що і не сумнівалася у підтримці глядачів з Росії.

«Коли мене питали, скільки балів я розраховую отримати від Росії, я казала: однадцять, не менше одинадцяти. Я трішечки помилилась, але я була впевнена... Я просто знаю, що люди, які мали якийсь такий біль у минулому, - вони можуть не розуміти, про що саме я співаю, але вони точно знають, що це про них, - просто відчули цей плач», - підкреслила вона.

А на запитання, чи має Росія взяти участь у «Євробаченні-2017», відповіла: «Мені здається, що вони повинні приїхати!»

Джамала також тішиться, що майже всі учасники «Євробачення» дуже широко

привітали з перемогою. «Цікаво, що всі, майже всі конкурсанти підійшли до мене і привітали. І всі сказали: ми знали, ми знали, ти була найкраща. І Амір - виконавець з Франції - сказав: я дуже хочу заспівати з тобою пісню. Композитор, який написав пісню виконавці з Болгарії, сказав: я дуже хочу з вами зробити якусь спільну роботу. Тобто, дійсно, з музичної точки зору була дуже велика зацікавленість», - розповіла співачка.

Про пропозицію змінити громадянство

Джамала не збиралася змінювати громадянство. На запитання, як вона реагує на «пропозицію» Росії змінити громадянство і перейти до Криму, співачка відповіла: «Ні, дякую. У мене вже є громадянство - і іншого мені не потрібно».

Про присвоєння звання народної артистки

Із присвоєнням почесного звання народної артистки України для Джамали нічого не зміnilося. Важливіше - по-справжньому бути народним.

«Я казала вже, що мені трішечки смішно. Навіть не трішечки, а смішно. Мені приємно. Дякую дуже, але я люблю Майкла Джексона і Уїтні Х'юстон без усяких там народних регалій. Мені здається, що музиканти і артисти дійсно мають по-справжньому бути народними. Вони повинні збирати зали, їх музику повинні слухати. А просто ця медаль, ця нагорода дуже приємна. Але для мене особисто нічого не зміnilося. Просто приємно», - підкреслила Джамала.

Про похід у політику - «Нізащо!»

У відповідь на запитання "Для України, особливо для кримських татар, Ви стали особливим символом перемоги. Чи заради них Ви готові бути піти в політику?", Джамала заявила: «Нізащо!».

«No Way. Ні-ні-ні. Мені навіть трішечки сумно, що так багато асоціюють цю пісню з політикою. Для мене це, перш за все, музичний витвір. Я вклала стільки там своєї душі. І мені здається, що там, де є політика, там немає почуттів. А в музиці -

навпаки! Тільки почуття можуть розповісти. Жодні аранжування, жодні слова не можуть розповісти. Тільки музика, справжня музика може розповісти дуже багато», - схвилювано сказала співачка.

Вона ще раз повторилася: «Це просто різні полюси - політика і музика. Мені не туди. Взагалі».

Однак, її небайдуже, що кримчани, сідаючи в машину, кажуть: «Крим - це Україна»... зникають.

«Я ще думала про те, щоб займатися миротворчою діяльністю. Я просто музикант. Я просто написала що пісню... Але я цим дуже піреймаюся, мені не байдуже. Я знаю друзів, які зараз просто переживають за своїх родичів, тому що вони залишили в машинку в Криму, сказали: "Крим - це Україна" і - не повернулися додому. Але я не знаю, як допомогти зараз», - розповіла Джамала.

Вона додала, що присвячує свою перемогу людям, які пережили депортацию.

«Я дуже рада, що в нас все вийшло. Я присвячу що перемогу своїм рідним, своїм людям, які пережили цю трагедію. Якщо чесно, мені б хотілося, щоб ця пісня не була написана. І щоб цієї трагедії не було, не було "1944". Люди повинні любити одне одного, намагатися знайти щастя в цьому житті, а не страждати і ховати своїх дітей», - сказала співачка.

Про батьків, які залишилися в Криму: «Під будинком моїх батьків сплять журналісти російських каналів»

Будинок батьків Джамали - в облозі російських журналістів, які після перемоги співачки на Євробаченні мають намір узяти в них коментарі.

«Батьки мої спілкуються зі мною щодня. Вони зараз просто плачуть. І отримують дуже багато привітань. До них просто ціле паломництво

ЦИНІЗМ ПО-РОСІЙСЬКИ...

Дмитро Сотников, російський адвокат українського політв'язня Олександра Костенка, створив петицію в Інтернеті «Вимагаємо вибачення за фактом образів пам'яті кримських татар, депортованих у 1944 р.».

«12.05.2016 р. під час трансляції виступу української співачки Джамали з піснею "1944" на конкурсі «Євробачення-2016» коментатори Е. Мацкевичус і Д. Губернієв допустили фривольний вислів щодо змісту пісні, повідомивши, що вона сприймається як "молитва за тих людей, які вільно або невільно залишають свої домівки у пошуках кращого життя". І це при тому, що пісня починається, по суті, зі слів про геноцид кримських татар, про їх депортaciю і веде розповідь про долю людини, у якої сталінський режим відібрал батьківщину» — сказано в петиції.

За словами Д. Сотникова, говорити в ефірі центрального телеканалу «Росія-1» про те, що депортaciя татар була вибором людей на користь пошуку кращого життя — це блузнірство і образ як для самого кримськотатарського народу, так і для мільйонів жертв сталінського режиму.

I, тим не менше, 14 травня ведучі телеканалу «Росія-1» у фіналі «Євробачення» перед виступом української співачки озвучили практично той же текст, що і в півфіналі.

Д. Сотников хоче домогтися вибачень від генерального директора Всеросійської державної телерадіокомпанії Олега Добродієва за те, що в ефірі телеканалу «Росія-1» його коментатори так блузнірськи передали зміст пісні Джамали.

(ukrinform.ua)

Євген НИЩУК, міністр культури України

ПЕРШІСТЬ НА ЄВРОБАЧЕННІ – НЕ ЛІШЕ МИСТЕЦЬКА ПЕРЕМОГА, А Й СИГНАЛ СКЕПТИКАМ, ЯКІ НЕ ВІРЯТЬ У ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ

Про перші емоції у Стокгольмі та готовність до «Євробачення-2017» у Києві, нервову реакцію Росії та політичну солідарність Європи, безперечну професійність Джамали і вдячу надію її народу — в ексклюзивному бліц-інтерв'ю міністра культури України кореспонденту «Укрінформу».

— Україна святкує перемогу Джамали і нашої пісні на «Євробаченні-2016». Пане міністр, розкажіть, як це було. Які були перші емоції після оголошення результатів?

— Я був у залі зі своєю колегою — шведським міністром культури і демократії. Ми разом дивилися, перевіжвали. Це було грандіозно! І фінал, і все шоу. Близько 15 тисяч людей, такий потужний технологічний рівень, це справляє враження! Реально відчувалося, що всі служби у Стокгольмі, особливо технічні, дуже багато над цим працювали. Це дуже висока пісня.

А та атмосфера, яка була на початку оголошення результатів, в перші кілька десятивін — спочатку в Україні було друге місце, потім почалося смс-голосування і ми трохи посунулися... — була для нас особливо драматична. І коли в кінці цієї інтриги завершилась і ми зрозуміли, що ми — перші, всі дивилися на нас, а у нас на багатьох були просто слози на очах. Тому що це щось вище, ніж просто мистецька перемога! Ця перемога дуже важлива в контексті подій, які зараз переважають Україну. І це для нас просто надзвичайно потрібно — для нашої психології, для мотивації все долати.

— Чи готова буде Україна до «Євробачення-2017» з огляду на масштаб, якого набрав цей пісенний конкурс?

— Звичайно, ми будемо думати і докладати всіх зусиль, спільно — і Міністерство

споруди з потужним величним, містким залом. Ба, навіть уже є деякі проекти, зокрема ще розроблені архітектурною фірмою покійної Захи Хадід. Але я не впевнений, що можна встигнути це реалізувати. Проте щоб зробити це так масштабно, з усією інфраструктурою, перше, що спадає на думку, — це Олімпійський стадіон.

— Чи не вважаєте ви, Євгене Миколайовичу, що Євробачення якоюсь мірою перетворюється на політичний майданчик? Принаймні, цього року? Ви заважили це?

— Завжди є якесь певна складова, і це не секрет, в результататах країн, які дають ти чи інші голоси, спостерігаються і певні дружні стосунки між країнами, є таке, коли не дають балів, навіть коли пісня досить цікава, — це теж про щось свідчить. Але так спостерігається практично впродовж всієї історії «Євробачення», не тільки цього року.

— Російські ЗМІ вважають, що їх цього року «загинули», що європейське жюри відрізило їх перемогу.

— Не можна зводити аж до такого. Так, за смс-голосуванням Росія найбільше балів отримала. Інша справа, що їм цих балів не вистачило. Ми ж теж можемо говорити, що вони задіяли весь медіа-ресурс у цьому русіл... Або ж, якби вони вигралі, про нього...

— Коли, на вашу думку, треба почати готуватися?

— Насправді починати треба вже з завтрашнього дня. Ви ж розумієте, спочатку треба визначитися із місцем, де саме ми будемо проводити.

В загальному в Україні назріває проблема сучасної, цікавої

прозвучало в прямому ефірі, а також «не Євровидение, а політичне», що працює під керівництвом Європарламенту, який, аби не давати Україні більше, виділив їй перемогу.

Дивилася усі три тури змагання. Для мене одним із лідерів теж був російський співак. Розхолоджували лише уболівальники, що вихвалили його за межами пристойного:

— Відповідні фіналу з українського боку прозвучала думка про те, що в разі перемоги Росії ми пропустимо «Євробачення» наступного року.

— Природно, що якби Росія виграла конкурс, а на час проведення наступного у нас би продовжувалися військові

вона дуже потрібна для України. Звичайно, що Україна має бути зараз вдячна всім, хто нам надав підтримку, за солідарність. Не секрет, що пісня, хоч у ній немає жодної політики, має глибокий підтекст — драми народу, який позбавлений був можливості жити і розвиватися на рідній землі. Такі пісні мають бути на європейському конкурсі.

І не треба деяким музичним експертам розповідати, що пісні для «Євробачення» мають бути легкі, щоб звучати в кожного на устах, на танцполах. Так, це пісня, яка не є попсовою. Скажімо, як у Лазарєва, що, можливо, буде хітом для певної частини молоді. Але для нас важливо, що пісною Джамали — з глибоким змістом, з глибокою драмою — оцінили.

— В Росії дехто навіть обмовився, що треба переглянути результати конкурсу.

— Я не думаю, що таке може статися. Тим більше, між Україною і Росією є гарний буфер — Австралія, яка на другому місці. Якщо б ішлася про різницю між Україною і Росією у якихось 2 бала, тоді можна було б щось оскаржувати. А Росія взагалі — третя! Тому ніяких переглядів не буде. Вони можуть говорити все, що завгодно, але сталося як сталося. І це наша перемога. Тут треба вміти і радіти.

— Напередодні фіналу з українського боку прозвучала думка про те, що в разі перемоги Росії ми пропустимо «Євробачення» наступного року.

— Природно, що якби Росія виграла конкурс, а на час проведення наступного у нас би продовжувалися військові

вимагаючи для України високий бал, то чому вони не зателефонували в сам Київ, який дав російському співакові найвищу оцінку у 12 балів, тим більше, що Україна, за російською версією, взагалі перевела під зовнішнім керівництвом? Чому б не натиснути на українське жюри, у якого не вистачило розуму, аби усвідомити: підтримуючи російського співака, воно зменшує

шо ж до змісту пісні Джамали, тут напрощуються свої уроки. Пісня — це не привід показати свої ноги і навіть продемонструвати голос, хоча останнє теж надзвичайно важливо. Вона — живий організм, квітесценція поезії і музики, і коли чуємо, що конкурсний твір комусь написав батько, комусь — колишній чоловік, а комусь — торішня конкурсантка Євробачення,

комусь здається, що головне — професійно заспівати, вийти на сцену в блискучому тріко, або ж, співаючи, продемонструвати якийсь цирковий трюк, а те, що жодна людина у світі не підхопить твою пісню, нікого не хвілює.

Втім, дрібні теми, невиразна музика не дозволяють співакові показати свої творчі можливості, тож і не настає очікуваного результату. Бо хіба можна заспівати душою, як співала Джамала, те, що твою душу абсолютно не хвілює?

Мені особисто найбільше сподобалася пісня кіпріотів, за що вибачила солісту і пірсинг, і нафарбовані очі та все інше, характерне для виконавців пісні. А ось професійне жюри їх не пожалувало. Максимальні бали віддали Джамалі 7 країн, і в результаті вона посіла друге місце. Аналогічна ситуація склалася і в результаті голосування телеглядачів, а участь в ньому взяло близько трьох мільйонів.

Моя країна ніколи не була гордовою і амбіційною, але була щирою і сердечною, така і її пісня. Коли слухала Джамалу, пригадалася зі шкільної програми: «В Путівлі граді вранці рано співає, плаче Ярославна, мовта зозуленька кує...». Як би хотілося, щоб, нарешті, ви сохли слози у кримськотатарської Ярославні і у всього українського народу! А перемога? Нехай би вона дісталася Лазареву, який посів третє місце.

Це — не найголовніше...
Тамара СОЛОВЕЙ
м. Сімферополь

ДЖАМАЛА СПІВАЛА ДУШЕЮ

Тому і перемогла на Євробаченні. А ще тому, що вирішальний тур конкурсу відбувся 14 травня, а 18-го — день національної жалоби, день депортатів, дата, якій і присвячена її пісня, і зі співачкою на сцені були всі ті, чиє життя назавжди розділилося на «до» і «після», і для кого «після» здебільшого так і не настало. Я бачила їх, це вони співали і плакали голосом Джамали, кримськотатарські жінки, які втратили батьків, чоловіків, дітей, свою Батьківщину, чию честь було заплямовано, сплондровано добре ім'я.

«Б'єть все рекорди с огромным отрывом», «Абсолютная звезда», «Все на коленях умоляют об автографе», «Давайте будем за него молиться». Мені б на місці Сергія було б незручно чути подібне на свою адресу в такому недозволеному обсязі. До того ж так не довго і наврочити. А він, Сергій, справляв враження чесної, широї, не зіпсованої російською дійсністю людини. Співак навіть брався захищати Джамалу, називаючи її пісню не політичною, а історичною. Про її реальний зміст можна було тільки здогадуватися, і дехто з тих, хто заявляв, що її написали політтехнологи, говорив, нібито в пісні йдеться про нинішній підійм в Криму, а назва — це для маскування

Але ж хіба така вона одна! Ще задовго до фінального змагання впливові «зірки» телешоу заявили, що можлива перемога Джамали буде розрізана ними як політична, і лише перемога Лазарева свідчила про незаангажованість журі Євробачення, котре виголошує однією із правил відстороненість конкурсу від політики. І хоча пальму першості фахівці віддали співачці із Австралії, та ще її з великом відривом, на їхню адресу було вилито росіянами цілу бочку бруду. «Ослы, козлы и чмошники», «не музыканты, а фуфло», «не столько квалифицированные, сколько политизированные» — це лише дещо з того, що

хочеться запитати: хто вони, ці люди, геніальні поети чи геніальні композитори, і якщо це так, то чому про них не знає увесь світ? А тому не знає, що вони не ті і не інше, просто крутиться десь при шоу-бізнесі і вважають, що цього достатньо, аби творити дива, як це робив колись, скажімо, незабутній Висоцький. Для них, можливо, так вони і є, але не для поціновувачів цих пісень.

Погляньмо хоча б на назви тих, що звучали на конкурсі: «Я шукав», «Звуки тиші», «Якби я хотів вибачитися», або взагалі щось незрозуміле: «Немає ступеню віддалення». М'яко кажучи, інтригують вони не особливо, не обіцяючи виразної емоційної складової. А щодо мелодії в тому розумінні, як ми звикли, коли хочеться підспівати і притупувати, то про них можна говорити хіба що в окремих випадках.

КРИМСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ: БИТВА ПІД ЖОВТИМИ ВОДАМИ

Дозвольте почати з банальності. Кримські татари і українці так довго жили по сусіству, що нерозумно було би сподіватись на безхмарністю їхніх стосунків. Сваряться ж навіть найкращі друзі, не кажучи вже про сусідів, тому нічого дивного немає в тому, що Крим з Україною регулярно воювали. Проблема полягає лише в тому, що за цим протистоянням ми ледь не забули і кримсько-українське співробітництво, прикладів якого також знайдеться чимало. Одному з найяскравіших епізодів союзу півострова і континента – спільні перемозі під Жовтими Водами 1648 року – і присвячена сьогодніша розповідь.

На захист своїх прав козаки повставали проти Речі Посполитої регулярно і так само регулярно зазнавали поразок. Будучи неперевершеними піхотинцями, запорожці не мали справжньої кавалерії. Поляки ж, навпаки, сподівались на важку кінноту – легендарні «крилаті гусарі», здатні взяти гору над будь-якою піхотою: московською, турецькою, шведською та українською. Єдиним способом нейтралізувати перевагу поляків на полі бою було залучити чужу кавалерію. Ale охочих воювати з Річчю Посполитою було небагато – в середині 17 століття ця держава була сусідам не по зубах.

Вождю чергового повстання, що розгорілось навесні 1648 року, Богдану Хмельницькому вдалось вирішити цю проблему. Він звернувся по допомогу до єдиної сили, яка не боїться спровокувати поляків – до Кримського ханства. На початку весни Хмельницький і хан Іслам Грай III уклали не перший, але найзначніший із кримсько-українських союзів. У Бахчисараї залишився син Хмельницького Тимофій, на допомогу Богдану вирушив чамбул (загін) перекопського намісника Тугай-бея.

Підсумок союзу між Військом Запорозьким і Кримським ханством мав три важливі моменти. По-перше, на тактичному рівні кримська кіннота могла допомогти нейтралізувати польську перевагу в кінноті. По-друге, на стратегічному рівні Україна уbezпечила свої тилі від можливого кримського вторгнення під час війни з поляками. І по-третє, на геополітичному рівні виступ Хмельницького переставав бути заколотом звичайного польського підданого проти Корони і перетворювався на міжнародний конфлікт.

22 квітня 1648 року із Запорізької Січі Хмельницький і Тугай-бей рушили на Наддніпрянщину. В районі Корсуні зосередилося регулярне польське військо на чолі зі старим Миколою Потоцьким. Не побачивши у повсталих грізної сили, польський

полководець не зволів ні виступити проти них особисто, ні послати на придушення повстання більше поляків. У його баченні на армію чекала розважальна прогулянка.

Хмельницький вів на північ майже 8-тисячний загін, більшу частину якого становила кримськотатарська кіннота. Поляки розділили свої сили на дві частини – і це стало фатальною помилкою. Степом рухався 4-тисячний загін із 6 або 10 важкими гарматами під командою молодого Стефана Потоцького, сина польського воєначальника, причому третину його складали реестрові козаки. Другий загін – 4 тисячі реестрових козаків і німецьких найманців під керівництвом полковника Стефана Кричевського – спускався Дніпром, щоб з'єднатися з Потоцьким пізніше. Загалом, польські полководці вирішили придушити повстання одних козаків руками інших. Абсурдністю цього рішення стала очевидно дуже скоро.

29 квітня (19 квітня за старим стилем) сухопутний загін Потоцького атакували козаки і кримці під Жовтими Водами – на північно-сучасних П'ятихаток. Поляки швидко спорудили укріплений табір і стали готовуватись до оборони. Наступного дня Хмельницький і Тугай-бей розпочали штурм табору Потоцького, але якісна перевага в артилерії зіграла свою роль – поляки вистояли. 1 травня штурм повторили, але так само безуспішно. Почалось позиційне протистояння.

Тим часом, 3 травня старший Потоцький отримав звістку про битву і рушив на виручку синові. Паралельно ввечері того ж дня «річковий» загін реестровців висадився під Камінним Затоном, де на нього вже чекали послі Хмельницького. Наступного дня загін збунтувався, перебив більшу частину старшин і німців, Кричевського полонив і зібрався на раду. На ній вирішили, не зволікаючи, рушити на підмогу Хмельницькому і Тугай-бею. Старший Потоцький тішив себе думкою, що реестрові козаки не захочуть з'єднуватися з кримською кавалерією, але не врахував однієї важливої обставини. Наказним гетьманом загону був Філон Джалаїл (він же Джеджалій) – за походженням кримський татарин.

В результаті головні сили поляків так і залишилися під Чигирином, а потім відступили назад, до Корсуні, реестровці ж пішли на допомогу повсталим запорожцям. 13 травня обидва українські загони з'єдналися, поховавши надію Стефана Потоцького перемогти козаків. 14 травня розпочався черговий штурм табору. Полякам дивом вдалося відбитися, але під час бою півтори тисячі

реестровців із загону молодшого Потоцького перейшли на бік Хмельницького.

Так польський воєначальник потрапив у власну пастку. Маючи намір вбивати одних українців руками інших українців, він в результаті залишився без армії. Сполучені сили запорожців, реестровців і кримських татар перевишили 11 тисяч осіб проти решти півтори тисячі власних поляків. Маючи перед собою десятикратно сильнішого противника, Стефан Потоцький 14 травня пішов на переговори.

За попередніми умовами перемир'я поляки мали віддати козакам артилерію, прапори і видати ненависного реестровців комісару Яцека Шемберга. Швидше за все, перші дві умови були виконані, третя – ні. Сторони обмінялися заручниками – в руках українців опинився Стефан Чарнецький, у поляків – Максим Кривоніс. Але ввечері, скориставшись святкуванням у польському таборі, Кривоніс утк.

Тугай-бей наступного дня 15 травня зажадав відновити переговори і навіть особисто розмовяв із Потоцьким, але миру досягти не вдалось. Поляки здійснили невдалу спробу прориву кримських позицій, але втратили полоненими кілька сотень людей, у відповідь розпочався останній штурм табору. Поляків залишилось так мало, що вони не змогли захистити його і скочили у двох окремих шанцях.

О першій годині ночі 16 травня останні

чотириста поляків вийшли з оточення і рушили на північ, але дорогою були перехоплені кримськотатарською кавалерією. З боєм їм вдалося прорватися на 10 кілометрів, але в урочищі Княжи байраки вони були розбиті і полонені. Стефан Потоцький був поранений стрілою в горло і через три дні помер від гангрени.

Так безславно завершилася спроба придушити повстання Хмельницького на самому початку невеликими силами. Поляки нерозумно не врахували важливості кримсько-українського союзу і ганебно хотіли змусити одних українців воювати проти інших українців. Обидва розрахунки не спрацювали. Кримськотатарська легка кіннота хоча і не могла противистояти в лоб важким польським гусарам, але відмінно прикривала фланги запорожців від польських контратак. Реестровці не забули десятиліть принижень і грабежу з боку польської влади і при першій нагоді возв'єднали зі своїми одновірцями.

Легка прогулянка, призначена показати, «хто в домі господар», і з невеликими зусиллями здобути Стефану Потоцькому лаври великого полководця, обернулася для поляків маршем у пекло. А українські козаки і кримськотатарські асери продемонстрували найвищу ефективність свого союзу: найкраща європейська піхота і відмінна легка кавалерія не раз ще будуть наносити поразки польським, а потім – і російським військам.

Перехід від протистояння до союзу Криму та України зробив народи обох держав непереможними. І якби бойове братство кримських татар і українців вдалося зберегти в наступному, 18 столітті, хто знає, чи не вдавилася б Росія, намагаючись їх проковтнути.

Сергій ГРОМЕНКО

ua.krymr.com

Картина Ю. Саніцького «Битва під Жовтими водами»

«ЗАМІСТЬ РОСІЙСЬКОЇ АНАФЕМИ ІВАНОВІ МАЗЕПІ СЬОГОДНІ НАЛЕЖИТЬ СПРАВЖНЯ УКРАЇНСЬКА СЛАВА!»

У Полтаві майже 2,5 тис. осіб взяли участь у відкритті пам'ятника гетьману України Іванові Мазепі. Як передає кореспондент УНІАН, на церемонію прибули як полтавчани, так і жителі області. Також на відкритті пам'ятника на Соборному майдані були присутні Президент України Петро Порошенко, патріарх Київський і всієї Русі-України Філарет, міністр аграрної політики та продовольства Тарас Кутовий та інші.

«Замість російської анафеми Іванові Мазепі сьогодні належить справжня українська слава! Саме тому сьогодні важливо раз і назавжди відновити історичну правду і берегти її як вагому складову нашої ідентичності», – сказав у своєму виступі Президент України Петро Порошенко. – Ми вшановуємо українських героїв, відзначаємо свої свята і пам'ятні дати. І більше ніколи не допустимо експансії радянсько-російської імперської ідеології в Український простір.

Тут вам не «російський мир», тут – український світ!

Отож, маємо оцінювати Мазепу лише в нашій українській системі координат. І європейській також. Не забуваймо: що коли Петро I рубав для Росії вікно до Європи, Україна часів Мазепи ходила до Європи через двері», – зазначив Президент.

* * *

Як повідомили УНІАН в Полтавській обласній держадміністрації, полтавський пам'ятник Мазепі став

першим повноцінним пам'ятником славетному гетьману не лише в Україні, а й у світі.

Ідею встановити пам'ятник Мазепі у Полтаві намагалися втілити з середини 2000-х років. Ініціатором виступив голова Полтавського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» Микола Кульчинський, який зібрав кошти в Україні та діаспорі.

Сприяли встановленню пам'ятників Мазепі вважав за свій обов'язок і президент Віктор Ющенко. До 300-х роковин Полтавської битви він видав указ, за яким Україна мусила гідно вшанувати українсько-шведський союз, зазначається в повідомленні.

Пам'ятник виготовили шість років тому і збиралися встановити на Покрову 14 жовтня 2009 року. Однак відкриттю перешкодила велика політика. Депутати Полтавської міської ради узгодили розміщення пам'ятника на Соборній площі, проте згодом міська влада оголосила мораторій на будівельні роботи на цій території, тому готовий монумент не було встановлено», – нагадали в ОДА.

Наступний мер Олександр Маймай теж чинив опір відкриттю. Він, зокрема, заявив, що рішення про встановлення пам'ятника Мазепі – це політичне питання, і його повинно ухвалювати керівництво держави, а не міста, зазначили в ОДА. Після Революції гідності полта-

віці знову повернулися до питання увіковічення гетьмана і повернення монументу до Полтави. За шість років зберігання на задвірках київського комбінату «Художник» бронзове літво окислилося, тому перед поверненням до Полтави його реставрували, йдеться в повідомленні.

14 жовтня 2015 у Полтаві біля Свято-Успенського собору відбулося урочисте представлення громадськості перевезеного з Києва гетьмана у бронзі, приурочене до Дня захисника України та Дня українського козацтва. Архієпископ Полтавський і Кременчуцький Федір відслужив на честь Мазепи молебень. У церемонії також взяв участь нащадок гетьмана – Ігор Мазепа. Офіційне відкриття пам'ятника планувалося на цьому місці в листопаді 2015-го після спорудження п'едесталу. Рішення-дозвіл на встановлення від міськради було принято 25 лютого.

На пам'ятник, крім простих громадян, у різний час жертвували кoliшній президент Ющенко та його брат Петро Ющенко, народний депутат Віктор Балога і співак Олег Скрипка, нинішній голова Полтавської ОДА Валерій Головко. Пам'ятник Івану Мазепі вирішили на Соборному майдані біля Успенського собору, який, до речі, свого часу було споруджено коштом гетьмана (зараз на площі стоїть відбудований храм), відзначили в ОДА. Автори пам'ятника – скульптор Микола Білик і полтавський архітектор Віктор Шевченко. Монумент важить 2,5 тонни, заввишки 3,20 м. Разом з постаментом висота пам'ятника становить 7 метрів.

15 ТРАВНЯ — ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ

ІНТЕРЕСИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ВИМАГАЮТЬ ЗАВЕРШЕННЯ ДЕКОМУНІЗАЦІЇ

На церемонії вшанування пам'яті жертв політичних репресій у Національному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» Президент Петро Порошенко наголосив, що нині влада робить все можливе для уbezпечення українців від негативних явищ тоталітарного режиму та повторення трагедії.

«Гібридна війна завжди починається з ідеологічного наступу. Грубій військовій силі зазвичай передує так звана soft power (м'яка сила). Перш ніж цилити в тіла, вбивають душу. Маємо завершити декомунізацію, бо це є питанням української національної

безпеки. Рівно як і нашої відповідальності за майбутнє, і морального обов'язку перед мільйонами і мільйонами українців, винищених більшовизмом», — зазначив Глава держави у Національному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили».

Президент нагадав, що під час останніх виборів комуністична партія не пройшла до Верховної Ради, вже перейменовано 688 населених пунктів та 15 районів, в обласних центрах було змінено назви понад тисячі вулиць, демонтовано більше тисяч ідолів Леніна та інших радянських діячів.

Президент наголосив, що тут, у Биківні, не єдине, але найбільше поховання закотваних жертв сталінського режиму на території України. Точна кількість загиблих досі не встановлена. Український інститут національної пам'яті називає цифри від 15 до понад 100 тисяч осіб. У Биківні «енкаведисти» розстріляли також тисячі польських офіцерів, що є ще одним свідченням союзників відносин Гітлера та Сталіна на початку Другої світової війни.

«У кожній області і, — напевне, в кожному районі, — українська земля покіття прах невинних жертв і бере же страшну правду та намагається заликувати пекучий біль свого народу», — зазначив Глава держави.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять жертв комуністичних репресій.

18 ТРАВНЯ — МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ МУЗЕЙВ

ПРИВІТАННЯ МІНІСТРА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ЄВГЕНА НИЩУКА З НАГОДИ МІЖНАРОДНОГО ДНЯ МУЗЕЙВ

Шановні працівники музеїв України! Вітаю музейних працівників і професійну громадськість з Міжнародним днем музеїв!

Музеї формують нашу колективну пам'ять, а з нею й ідентичність. З ідеологічних центрів, які диктували, що пам'ятати, а що забувати, у третіму тисячолітті музеї перетворюється на відкриті інституції, місця розміркування і спілкування, дають змогу критично глянути на минуле і сьогодення, щоб взяти відповідальність за майбутнє.

Особливий виклик перед музеями України сьогодні, коли змінюються історія, будеться держава, яку захищає нове військо. Важливо зберегти в пам'яті для нащадків, важливо протистояти інформаційній війні, показуючи правду, створюючи простір високої культури.

Наша відповідальність перед Україною і Світом, перед предками, сучасниками і нащадками — гідно пройти період державотворення, стрімких змін, дещентралізації, вберігши культурну спадщину; створити найсприятливіші умови для становлення музеїв як сильних і самостійних інституцій, що служать розвитку суспільства. Бажаю натхнення і сили, радості в творенні, відкритів у пошуках, вдячних відвідувачів і гідних послідовників! Спільними зусиллями, і в сьогоднішній непростий час, ми зможемо зберегти наше національне надбання!

19 ТРАВНЯ — ДЕНЬ ВИШИВАНКИ

22 ТРАВНЯ — ДЕНЬ ПЕРЕПОХОВАННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЯК УМРУ, ТО ПОХОВАЙТЕ МЕНЕ НА МОГИЛІ, СЕРЕД СТЕПУ ШИРОКОГО, НА ВКРАЇНІ МИЛІ...

22 травня виповнюється 155 років з дня переопоховання Тараса Шевченка. Він помер у Петербурзі, але, як і заповідав, спочив на Дніпрових кручах.

Поета не стало 10 березня (26 лютого) 1861 року. На третій день він був похований в Смоленському цвинтарі поруч з академіками, професорами Імператорської Академії мистецтв. Віддати останню шану Великому Кобзарю прийшли Достоєвський, Лесков, Салтиков-Щедрін, Тургенев, Некрасов, представники української, польської, грецької громад Санкт-Петербурга. Через брак грошей рідні (брать Йосип, Микита, сестра Ярина) не приїхали.

Під час відспівування до церкви увійшла молода пані в глибокому траурі і поклала на труну терновий вінок. Є гадка, що це княжна Репніна, яка кохала Тараса Григоровича...

Ше в день смерті Тараса Шевченка його друзі — художник Григорій Честахівський, брати-літератори Михайло та Олександр Лазаревські — вирішили виконати волю поета і поховати його в Україні, адже передсмертними словами 47-річного Шевченка були: «До Канева...».

Невдовзі українська громада міста домоглася дозволу царської влади на переопоховання поета. Супроводжували труну Кобзаря Олександр Лазаревський і Григорій Честахівський.

27 квітня вони прибули до Москви, де труну поета встановили в Тихонівській церкві. Прощатися з Кобзарем прийшли не лише українці, а й росіяни. В Україну труну везли кіньми. 18 травня домовину з прахом Шевченка було д押равлено до Києва.

На київському ланцюговому мосту труну Шевченка до-

самої церкви Різдва Христового на Подолі несли студенти Кіївського університету. Труна перебувала в церкві до 20 травня, а вранці на руках її понесли до пароплава «Кременчук», який узвів курс на Канів.

Прошання з поетом відбувалося в Успенському соборі в Каневі. настоятель Канівського собору Гнат Мацкевич виголосив пророчу промову: «Благовій, Малоросі, перед містом Каневом: у нас поховано Тараса Шевченка..».

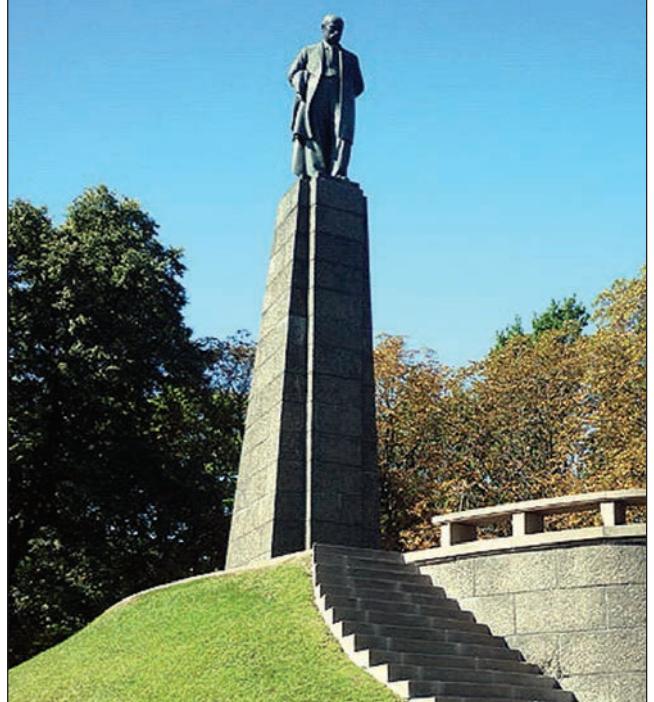
Тут, на одній з найвищих гір Дніпровського краю, що й видно всьому Єрусалимові й Юдеї, — подібно хресту Господньому водрузиться хрест, що його буде видно по цей і по той бік нашого славного Дніпра». I хоч настоятель говорив

російськом мовою (іншою не можна було), його усунули з посади. Подальша доля священика невідома.

До місця поховання — Чернечої гори — труну знову понесли на руках 22 травня після богослужіння прах Шевченка було поховано на Чернечій горі біля Каневі — в місці, яке відповідало його «Заповіту».

Тараса ховали як парубка: перед труною йшли дівчата у яскравих вінках і стрічках, вишиваних сорочках і голосьли...

Незабаром могила Шевченка перетворилася на місце паломництва українців, а Чернеча гора отримала назву Тарасової. Щороку у травневі дні біля могили поета в Каневі проходять богослужіння, сюди звідусль їдуть люди вклонитися Кобзареві...

24 ТРАВНЯ — ДЕНЬ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ПІСЕМНОСТІ І КУЛЬТУРИ

В Україні День слов'янської писемності і культури встановлено відповідно до Указу Президента України від 17

вересня 2004 року № 1096/2004 і відзначається щорічно 24 травня.

Щороку 24 травня у всіх

слов'янських країнах урочисто прославляють святих Кирила і Мефодія — творців слов'янської писемності. Цього дня православна церква згадує святих рівноапостольних братів Кирила і Мефодія. Брати були православними ченцями, слов'янську абетку створили у грецькому монастирі.

Слов'янська писемність була створена в IX столітті, близько 862 року. Новий алфавіт отримав назву «кирилиця» на ім'я візантійця Костянтина, який, прийнявши чернецтво, став Кирилом. А допомагав йому в богоугодній справі освіти слов'янських народів старший брат Мефодій.

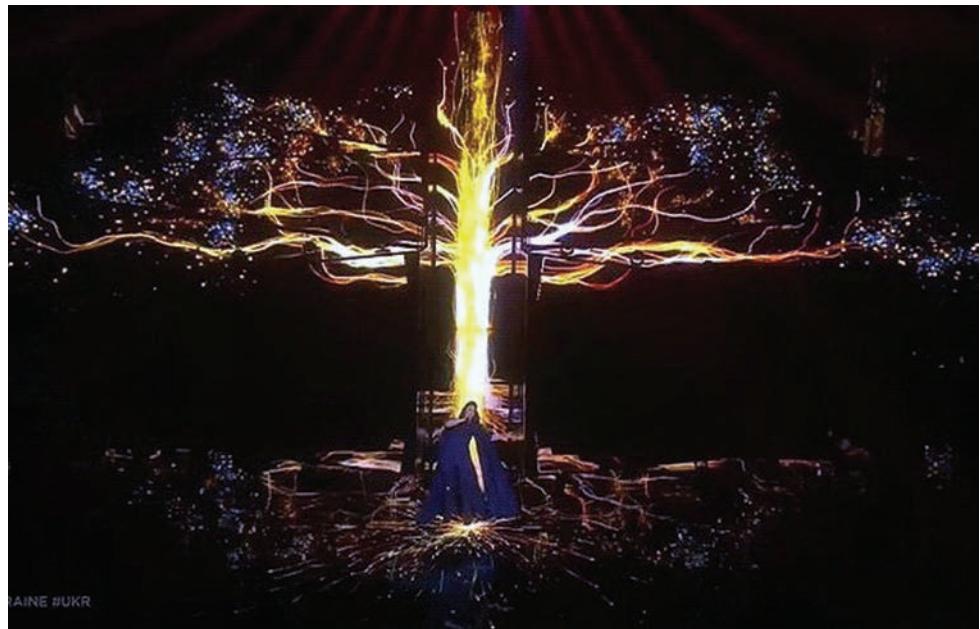
Кирило створив слов'янську абетку на основі грецької, суттєво змінивши її, щоб передати слов'янську звукову систему.

Щороку, у третій четвер травня, українці вже традиційно святкують День вишиванки.

Акція бере початок з ініціативи студентської молоді факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького університету імені Юрія Федьковича. У 2006 році вони запропонували один день року присвятити українській вишиванці.

Цей День поки що не є офіційним, але відзначають його не тільки в Україні, але й за її межами. Минулого року українську вишивану сорочку вишивали у 38 країнах світу, а цьогоріч до акції приєдналися вже 47 країн.

На фото: столичний пам'ятник засновникам Києва, який розташований на Майдані Незалежності, одягли в вишиванку. Щоправда, лише Либідь: двометрову сорочку з червоною вишивкою для пам'ятника зробили майстри зі Львова.

**ПРО ДІВЧИНУ,
ЩО МІСЯЦЯ НЕСЕ,
ТА ІНШУ, ЩО ХРЕСТА
НА ГРУДЯХ НОСИТЬ...**
(Люна Котовщик)

Почнемо з найнасущнішого: «Кримська світлиця» оголошує збір коштів на видання збірки творів переможців літературного конкурсу 2016 року «Ми — діти твої, Україно!» імені кримського поета Данила Кононенка. Кошти можна надсилати на картку Приватбанку №4149 4378 4242 1362 на ім'я Ольги Лещенко.

Як бачите, картка та ім'я власника не змінились, все надійно, відповідально і перевірено. Нагадаємо, що для проведення фінальної частини конкурсу — нагородження переможців на картку було надіслано 14047 тисяч гривень, 9000 гривень було зібрано «живих коштів». Із загальної суми переможці конкурсу на руки отримали 19000 гривень — призових, а також оргкомітет витратив 2400 гривень на замовлення та придбання 16 сувенірів — відзнак переможців, і лише 1600 гривень оргкомітет витратив на транспорт, готель та інші організаційні потреби.

Наголошуємо, що тільки завдяки Віталію Малахову, художньому керівнику Київського академічного театру на Подолі, оргкомітет конкурсу зміг всі зібрані через Інтернет кошти адредно направити і вручити переможцям. Адже Віталій Єфимович безкоштовно видлив для проведення фінальної частини конкурсу не тільки сцену і приміщення театру, більше того, в день проведення конкурсу всі працівники технічних підрозділів працювали на конкурс як волонтери. Також оргкомітет висловлює подяку зіркам українського театру, кіно та телебачення за підтримку та участь у фінальній частині конкурсу. Великою радістю для переможців була можливість поспілкуватися і сфотографуватися з Дашиєю Малаховою, Анатолієм Гнатюком, Анастасією Дмитрук (член журі), Олександром Гаврошем (член журі), Віктором та Юлею Качулами. Ці зустрічі юні літературні таланти України запам'ятають на все життя!

Особлива подяка Василю Марсюку, відомому поету та публіцисту, голові журі, який продовжив добру традицію свого побратима Данила Кононенка, котрий цінував дитячу творчість і надихав юні таланти на щоденну творчу роботу. Звичайно, було б несправедливо не згадати про активну роботу в організації та проведенні конкурсу Олени Сайчук, члена журі в номінації «Проза», колишньої учасниці кримського конкурсу, а нині молодої письменниці, яка всіляко пропагувала літературний конкурс, за-

ДЕРЕВО ДЖАМАЛИ

У Стокгольмі Джамала була в оригінальній вишиванці

лучаючи до фінансування своїх дружів.

Від оргкомітету конкурсу і від себе особисто хочу подякувати Валентині Самар (члену журі) за інформаційну підтримку! Адже глядачі ТРК «Чорноморська» першим дізнавались про те, як ішла підготовка до конкурсу, Валентина постійно давала в ефір номер картки, закликаючи небайдужих підтримати талановитих дітей України. Ольга Лещенко, член журі в номінації «Публіцистика», була не тільки моєю першою помічницею під час проведення літературного свята-нагородження переможців, у процесі підготовки конкурсу Ольга активно нагадувала Інтернет-читачам про важливу роль дорослих у підтримці дитячої творчості. Вона, дівчинка з далекого кримського села, постійно наводила, як приклад, свою особисту історію. Одного разу долучившись у 1999 році до літературного конкурсу для школярів Криму «Ми — діти твої, Україно!», зрозуміла що то була «любов на все життя». І тому ми переконані, що Ольга Мурашко-Лещенко та Олена Сайчук, як «корифеї» літературного конкурсу, в майбутньому стануть основними дійовими особами в організації та проведенні разом з газетою «Кримська світлиця» літературного конкурсу «Ми — діти твої, Україно!» імені кримського поета Д. Кононенка. Як пообіцяв Віталій Малахов організаторам та переможцям, в 2017 році фінал конкурсу відбудеться у Києві на сцені новозбудованого театру на Подолі! Мені хочеться вірити, що конкурс імені Данила Кононенка буде жити ще довго. І можливо десь через 10 років, отримавши естафету від Ольги Лещенко та Олени Сайчук, цьогорічна володарка гран-прі Ілона Котовщик, а разом з нею переможці конкурсу Дарина Плитник, Василь Єрмак, Вікторія Пташинська, Ростислав Юрік (земляк Данила Кононенка) та інші очолять оргкомітет чергового конкурсу «Ми — діти твої, Україно!», щоб відкривати юні літературні таланти і продовжити традиції, започатковані нами в Криму ще в 1998 році! І так буде вічно, тому що вічна наша Україна!

Конкурс-2016 завершено — незабаром оргкомітет дастає старт конкурсу-2017! Та є ще одна дуже відповідальна справа, і навіть обов'язок, який прописаний в умовах конкурсу — видання збірки творів його переможців та учасників. Тож знову звертаємося до людей, які мають відкриті

зможли увійти в переможну шістнадцятку. Як говорив незабутній Данило Кононенко: «Пишіть не для нагород, а тому, що не писати не можете!». Мудрій Данило Андрійович, як завжди, був правий...

Як паралельний приклад: Джамалу відмовляли співати на Євробаченні пісню «1944» — мовляв, не формат, і глядач не зрозуміє, адже там велика європейська розважальна тусовка! А наша Джамала просто не могла інакше! І вона наперекір невітшним прогнозам «експертів-данилків» заспівала те, без чого не уявляла свого життя, — заспівала тому, що не співати про цей біль не могла.

Після виступу нашої Джамали у фіналі Євробачення і підрахунку голосів, у ніч з 14 на 15 травня, особливо в мо-

жди пам'ятали про цю страшну дату. Я перегорнув архів кримського літературного конкурсу для школярів Криму «Ми — діти твої, Україно!» за 2002 рік і знайшов твір Юлії Заворуєвої, на той час учениці 11-го класу ЗОШ №24 м. Керч. Юна авторка посіла друге місце в номінації «Публіцистика», широ і захоплююче розповіши про долю кримськотатарської родини, яка зазнала депортатів і через багато років повернулась в рідні кримські місця. Цю історію Юлія почула від 70-річної Айше Сейтаблаєвої, яка добре пам'ятала ті страшні дні, і навіть повернувшись до Криму, з криком прокидалась уночі, лякаючи рідних страшними сновидіннями, яких не могла позбутись багато років...

НА ОНОВЛЕНИЙ ЗЕМЛІ

День 18 травня ніколи не зітиться з нашою пам'яті... Батьківщина, рідна земля... Усім зрозумілі, усім дуже близькі і рідні слова. Скільки вони зігрівали і зігривають душі! То чи ж могли кримські татари, живучи удалекому вигнанні, забути хоча б на мить про свій рідний край?

Депортация — ганебне явище нашого часу. Ще не встигли згаснути запли святкового салюту на честь визволення Криму від фашистських загарників, як через місяць увесь кримськотатарський народ було загнано в ешелони смерті: жінок, дітей, стариків... І почався довгий, кривавий шлях на схід.

Вона їхала на схід 14-літньою дівчинкою лише з батьком. Маті померла ще на початку війни, а брати Сайт, Дилявер та Еслет пішли на фронт. Батько теж воював у партизанах, там його було поранено в ногу. А тут вже Й Крим визволили, батько з лісу повернувся, ногу йому у шпиталі відіняли, шкотильгав на міліціях. То їх двох і забрали: кримського партизана-каліку і доньку. Поки їхали, поїзд зрида зупинявся хвилін на 15-20. На одній

Закінчилась війна. Не втратили людської гідності сини та дочки кримськотатарського народу в чужому краю. Почалася довга боротьба з чиновниками за право жити на рідній землі. Як там, на Батьківщині? Чи приймуть їх, чи буде життя кращим? Але поїхали. І першою у ріднє село приїхала сім'я Айше і Тайра Аметових, вже з дітьми та онуками. На місці села — поля, а де предки поховані були, там тепер село стоїть, інші люди живуть, інші покоління... Хату Аметови купили, хоч і маленьку. Але ж вдома вже...

Вийде у поле стара Айше, дивиться, згадує. Ось тут були хати батьків і сусідів, ось там мечеть та школа, маленький базарчик. Ну то й що, все тече, все змінюється. Головне — вдома вона, рідним повітрям дихає... А коли вже повернулись зі сходу тисячі татарських сімей, то земля з відчинюється їх прийняла, бо знала: це справжні хазяї повернулися, вони її, матінку, випестять, знову до ладу доведуть, заквітчать. І ніколи не кинуть її, свою Вітчизну.

Юлія ЗАВОРУЄВА
м. Керч, 2002 рік
(Продовження
на 13-й стор.)

18 травня 2013 року, Сімферополь, площа Леніна, траурний мітинг до дня депортаций...
(Фото Віктора КАЧУЛИ)

Ілона Котовщик з мамою,
братьм і О. Польченком

* * *

Минуло 14 років. І Крим, куди так довго повертається кримськотатарський народ, Крим їхньої мрії знову стає схожим на «1944». І нині нове покоління, яке виросло на оспіваній і омріяній батьками і дідами землі, запише — за що? Тільки тому, що ми так любимо свою землю? За те, що називамо Крим — своїм, рідним, нашим? Так само рано-вранці вриваються в дім, дають 15 хвилин, щоб зібратись, забирають і везуть, поки що поодинці. Та одиниць тих уж нараховується десятки й сотні, а тих, що змушені були вийти з Криму — тисяч! За що нові страждання для народу-трудівника? І чому фінал літературного конкурсу «Ми — діти твої, Україно!» імені спочилого у Криму українського поета Данила Кононенка неможливо тепер провести на півострові?

Риторичні запитання... І наші юні конкурсні у своїй творчості також шукали відповіді на них, як, зокрема, володар гран-прі конкурсу Ілона Котовщик із села Сухоліси Білоцерківського району Київської області, яка окрім прозових творів надіслала на конкурс й свою віршовану легенду про Крим.

«Взагалі тема Криму для мене та моєї родини дуже близька. На півострові проживають мої тітка, сестричка та дідусь, — пише Ілона. — Раніше ми (мама, я та мій брат-близнюк Паша) були там частими гостями... А от зараз... Врешті-решт потрібно надійтися на краще, що я іроблю. Я навіть написала казку, яку назвала «Нова легенда старого Криму». Дія відбувається десь у далекому майбутньому — дідусь розповідає свої онуці легенду про те, як дві подруги — українка Марійка та кримська татарка Арзи здолали в Кримських горах змія — звільнили рідний край від «слімака». Як каже дідусь, «з тих пір пройшов не один вік — дві тисячі сімнадцять був рік!» От я і молося, щоб моя казка виявилася пророочно...».

НОВА ЛЕГЕНДА СТАРОГО КРИМУ

У сивих горах Криму жив чабан: Старий дідусь і сивий, наче гори, Безмежно край казковий свій любив — Величині гори, волошкове море! Дідусь-татарин в горах пас овець, Пойв водою в сонячних долинах, Ті гори як свої п'ять пальців знав, Стежину кожну на засніжених вершинах... Була у нього книга непроста: Стара-стара — дісталася від баубусі, Перекази лігенді сивих гір У книзі тій бринять, неначе гулі... Онука чабана — мала Арзи, Частенько з дідусем ходила в гори, Співуча, наче пташечка, була, До кожної травинки заговорить: — Привольні гори, любий сивий Крим! Як радісно тут жити, як чудово! Куди не глянь — краса і чудеса, Величині гори, волошкове море... Вночі, залишив діду під кожух, Любила на вогонь вона дивиться: Танцює, в'ється, клекотить, шипить, Немов до неї, до Арзи, сміється... Просила часто діда-чабана: — Ти розведи бағаття якнайбільше, А сам із книги казку прочитай, Найдовшу — і най-най-найцікавішу! В старезній книзі — жовті сторінки, Старі легенди, відгуки столітні. Розбудить він їх дотиком руки, Всміхнеться казка ділові привітно... — А що ж тобі, онучко, прочитати? Чи про русалку, що в затоці плаче, Про гору, що зоветься Роман-Кош, Про одуда, який у лісі скаче? — Ні-ні! Я чула і про те, я про се! — Поправила Арзи чорняві коси, — Про дівчину, що місяця несе, Та іншу, що хреста на грудях носить... Дідусь-чабан здивовано спітав: — Ти звідкіля про них, онуко, чула?

— Пташина он на крильці принесла! — Арзи і оком навіть не змігнула. — Ну добре, слухай: то було давно, Трохглавий змій напав на наші землі: Яскраве сонце в небі погасив, Не зеленіють гори — чорні скелі... Одна червона в змії голова: Пекельний жаром дихає пашека, Погляне люто — купа жаруків, Дихне — вогнене пекло, люта спека! А друга — синя, наче темна ніч, Летять смертельні з неї гострі стріли, О, друга голова — жахлива річ, Й боялися, від неї всі тримти... А третя — біла, як пустеля снігова, Дихне — живе загине і заклякне, Потворна, хижка біла голова, Навколо все під поглядом тим блакнє... Скрізь сміх завмер, не чутно голосів, Затихла пісня, казка поперхнулась, Наш Крим старий чи то заснув, чи й вмер, Життя земнє в пекельне обернулось... ...В аулі в горах дівчина жила, Як кипарис струнка, завзята і хороба, Любила до нестягів рідний Крим, Душа гірська, натура вельми горда! Подругу мала, ліпша за сестру, (Жила вона у селищі над морем), Обое мали душі золоті, Діллися і радістю, і горем... Арзи-татарка в селище прийшла І каже до подруженьки-сестриці: «Чому ми вдома маємо сидіть? Давай підемо в ліс по полуничі!» Дівча з села — Марійка синьоока, Хутіш зібралася і з Арзи пішла, Все вище, вище йдуть вони у гори, Вперед, вперед іх стежечка вела... — Марійко! Слухай, що тепер я знаю! Здолати змія дід мене навчив, От зараз ми дійдем до того гаю, За гаем скеля чорна височить... Могутні Духи Гір живуть в тій скелі, Вони підкажуть змія як здолати, Вони все знають, отже тільки треба Про все у них гарненко розпитати... Чи довго йшли, чи ні, аж ось і скеля У небо чорним каменем стримить. — Лише одне питання в нас до тебе: Скажи, як змія нам спинити?! Здригнулись гори і земля здригнулась, Із надр землі луна йде голосна: — Дівчаточка!!! На що ви замахнулись?! Нехай вам допоможуть небеса!!! Але ж до сісності є у вас звіяти, Чи вистачить вам мужності, відваги? Чи не здригнутися з жаху в вас серця? Стоять потрібно буде до кінця... — За рідну землю ми померти зможем, Звільнити Крим від змія допоможем, Серця у наших грудях полум'яні І помисли в нас чисті, нездоланні... — Ну, якщо так, то слухайте мене: Існує Військо Світла осяні: Непереможна, непоборна рать.. От саме їх на поміч треба звати... — Шо це за військо, як його знайти? На край землі готові ми іти! Через пустелі вогняни й льоди, Веди нас, Дух, до війська нас веди!!! — Не треба вам, дівчата, мандрувати, Не треба війська відalinі шукати, Бо Військо Світла у серцях живе. Це — все велике, світле, осяні, Пекельний змій — то все лихе і зло, Все те, що вільно дихати не дає... Якщо удасться Світло вам звільнить — Страшний дракон в ту мить в огні згорить. Задумалися дівчата: що ж робить? Як рідний край від лиха боронить?.. Аж раптом чують, що земля здвигнеть, Страшний дракон над горами летить.... З пашек летять вогонь, залиzo, ліd... Ще трохи — і загине весь їх рід! Шепочуть Духи: — Амулет є в нас, Він виконає будь-який наказ! Ви зможете покликати Світле Військо, Але... Дракон вже тут, вже поряд, близько... — Каїжте, що треба, ну каїжте, скоріш! — В ту ж мить сама ти в полум'ї згориш! Собі рятунку навіть не проси —

Своє життя взамін ти віддаси... — Хай буде так! Давайте амулет! Наказ віддам йому в один момент! Марійко, ти біжкі хутчіш, тікай! Прошай, сестрице, лиши мене не забувай... Арзи рішуче руку простягла:

— Давайте, Духи, амулет мені І я, і змій — ми щезнем у вогні... — Е, ні, Арзи, це так не буде діла! Лиш ти одна така хороба й сміла! Давайте, Духи, амулет мені! Не осоромлюсь я в останній цій борні... Марійка вперто руку простягла:

— Покличу Войні, врятує світ від зла!

Тікай, Арзи, подруга і сестра, Я буду тут: була вже не була!

Мені поможуть ангели святі, Господь всміхнеться в неба висоті:

Святе то діло — вмети за свій край, Це подвиг, це дорога в світлій рай!

Марійка хрестик стиснула в руках — Свята відвага світиться в очах...

— Зі мною мій, Арзи-сестричко, Бог, Він вкаже путь мені до перемоги...

— Мій Бог також мені покаже шлях!

Татарка стисла місяця в руках, —

— Мої святі підтримають мене, Нікого його доля не мине....

Я з роду мужніх лицарів-татар, Моя душа — дідів-джигітів дар!...

— І я нашадок славних вояків, Онука я хороших козаків!..

Удвох дівчата руки простягли:

— Ми будем разом ворогам назло!

Їх хрест і місяць світяться в руках, Відвага — як вогонь горить в очах...

Громи загуркотили навкруги, Втопило море в піні береги,

Із надр землі почувся тихий дзвін, Він ріс і ріс, аж потім загримів!

У небі темнім світло розлилось,

Рясним дощем на землю полилося,

А в світлі тім з'явилась мужня рать: У вік віків її не подолати!..

Вже Військо Світла стало на землі,

Горячий їх очі зорями в імлі,

А за плечима мають два крила:

Одне блакитне, мов ясні моря,

А інше — наче сонця промінці,

Вогнем тризуби світяться в руці...

— О, Світле Військо! Воїни Добра!

Ви світлоносці, вісники тепла,

Врятуйте нас, врятуйте ви наші край,

Спаплюжив змій квітучий дивокрай!

Страшний зміюка нищить все навколо,

Страждає люд, повсюди плач, неволя....

Арзи й Марійка плачуть і голосять,

Свою Вітчизну врятувати просять...

— Не плачте, любі сестри, проженем!

Страшного змія в пекло заженем!

От тільки того змія покажіть,

Впізнані нам його допоможіть!...

— Так он же він, страшило, он сидить!

З пашек смертельне полум'я лєтийт...

Але ж це змій подівся?! Оце так!!!

Хіба ж це змій — якісь бридкий слімак!

Хіба ж це змій — якісь хробак сидить,

Вже й не реве, а тільки лиш хріпить...

Такий малий, плюгавенький ще й лисий...

Пацюк рудий, яксьа чужинська криса!

То може не було дракона злого,

За нього мали карлика смішного!?

А думали усі — дракон, зміюка!!!

А це я слімак — бридка, гідка тварюка!

Слімак плюгавий вереском кричить:

— Володар світу може вас провчит!

Але всміхнulось сонце угорі —

«Володар світу» щез з лиця землі....

Сміялися всі: дівчата й Світла Рать,

І Дух Гірський почав вже реготати:

— Оце так-так!!! Оце так штука!!!

Та на майбутнє буде нам наука:

Якщо пілч-о-пліч стати у борні —

Страшний дракон зроблятися малі,

Де дружба, самовідданість, любов —

Там в слімака обернеться дракон...

...З тих пір води чимало утекло,

Давним-давно здолали люди зло,

Живут в легендах Світлі Вояки,

Про них запам'ятали на віки...

Дівчата ті живуть в людських серцях,

Їх імена — у наших іменах,

Ось і тебе назвали, як її...

Арзи відкрила очки смоляні:

— Я буду, діду, зовсім як вона!

Сміїва, добра... — Сонна, як сов

Господинео сьогоднішньої поетичної «Світлиці» є самобутня, дуже особлива українська поетеса Леся Геник (справжнє ім'я Олександра Туешин). Її вірші – образні, видимі, зримі – настільки органічно вплетені в мережу сьогодення, що складають нерозривну єдність з непростим нашим часом. Їх особливий стиль – не лише написання, а й спосіб мислення, сприйняття самого життя – захоплює відразу й безповоротно. Це, а ще теми, яких торкається поетеса, спричиняють до того, що її слово читається не одними очима, а серцем, душою, всотується в саме ваше ество, як живильна волога в спрагу землі.

Леся Геник народилася 30 березня 1982 року у селі Середній Березів, що на Косівщині (Івано-Франківська обл.). По закінченні школи вступила на філософський факультет Прикарпатського університету ім. В. Стефаника. У 2004 році закінчила навчання з червоним дипломом. У 2008 році закінчила аспірантуру.

Зарах живе і працює в м. Івано-Франківську у стінах рідного ВНЗ.

Писати почала у другому класі. Перші вірші були надруковані в колективному збірнику «Первоцвіт надії». У 1999 році побачила світ перша поетична збірочка «Мелодії душі». Потім було 13 років писання «в шухляді».

У 2012 році стала одним з ініціаторів створення Міжрегіонального поетичного клубу «Об'єднані словом», який очолює й зараз.

Друкувалася у цілому ряді літературних альманахів, часописів, мистецьких журналів, колективних збірників, антологій тощо. Зокрема, твори з'являлися на сторінках таких літературно-мистецьких видань, як «Дніпро», «Дзвін», «Золота пектораль+», «Подільська толока», «Чорнільна хвиля» та ін. Автор поетичних збірок «Від душі до душі» (2013) та «Полинова ріка» (2015).

Леся ГЕНИК

* * *

Жадаю світлих, сонячних новин,
бо вже знемога падати од вісти
про яру смерть.
З нерадінських шпарин
виштикує у душу гостре вістря:
учора втірати, нині знову...

Гей,
спиніться вже нарешті,
зупиніться!!!
Уперся в стелю болю апогей,
де не маліє нездоланна відстань
до світла.
Де щоночі сниться мир,
щоночі зорі сплються у жмені
палких сердець.
Та згорблений упир
висмоктує іх віддихи черлені.
І їде в танок,
і бамкає в там-там.
О, щоб тебе, нечисте, покрутило!
Ви чули мамине:
не дам, не дам
іого землі?
Дивитися... несила....
Сльоза, як лезо, по щоці весни.
Чи ви осліпли, виродки трикляті?!

Та ви ж,
та ви також чийсь сини,
за вами теж десь плаче-тужить мати.
Мабуть...
А втім - нема кінця жалю,
нема кінця сій битві безкінечній
за світлі збліск у рідному краю,
за віхоту сонця
в чорній сій хуртечі...

**МИ ЗВИКЛИ ДО ВІЙНИ,
ЯК ДО НЕГОДИ**
Ми звикли до війни, як до негоди.
Ховаємося глибше під навіс,
допоки торохтять вгорі підводи
і голосно скрігоче неборіз.

Ми навіть голошиці парасолі
не кличемо до помочі на рать.
Вже й образи безмовні мимоволі
лиш ліками священними кричат.

Та ми ті вуха, що давно не чують,
щосили затикаємо дарма,
все нижче й нижче стягуємо чулок,
аби не видно білого чола...

**ПЕРША ГРОЗА,
НАЧЕ ХРЕЩЕННЯ**
Перша гроза, наче хрещення
шойно збуїнілим садам.
Тайни весняної звершення -
ця піднебесна вода.

Краплі дрібненькі, намолені
радісно так жебонять
поміж листками-долонями -
сіє гроза благодать.

І зодягається свіжістю
зливою скupаний світ,
вірою, отчою ніжністю
горнеться спрагло до віть.

Поки вгорі поза хмарами
дзвони колишуть громи,
серце хрещається чарами
віщо-святої весни.

* * *

насправді... ми й насправді
загубилися
відбилися від зграї маловірної
де храми постають як Божі вилици
над вічно ненасиченими пріврами

насправді нас не кликано
на вулицю
і середмістя нас не жде намарено

А ВСЕ, ЩО НЕ ВІД БОГА - ВІД ЛУКАВОГО, УСЕ, КОТРЕ НЕСВІТЛЕ - ТЕМНОТА...

там всі свої там іншими не муляє
а ми не ті не ті ... не з тими кармами

ми знаємо ми молимося... тишео
на вервиці довколишньої милості
і роцвітає серце наше вищиною
і падають під ноги всхолі милиці

і манна витанцюве над банями
і тане сніг на стежці ще не ходженій
ми - наче пташка одинока рання...
ми
можливо до кінця
ще й не народжені...

ПОВІРИТИ Б НА КРАПЕЛЬКУ СИЛЬНІШЕ

Повірити б на крапельку сильніше,
вдивлятись не у скверну темноту,
чіплятись не за гаки й не за ніші,
і не за страх, і не за німоту...

А руки, серце в небо простягати
до Інших незахмарених ікон,
як онде син, донька мала, і мати
під білим-білим пам'ятним вікном.

Вони не мають права відступити,
не звірити і здатись чорноті...
А ми? А ми, у розpac заповіти,
вітрушуємо капища пусті.

Чіпляємося, мов клешнями,
за тлінне,
за штори, за гардини, за карніз...
Від сорому розтріскується стіни
і сірим воском скапують униз...

На ті могилки,
що за місяць-другий
притуляться до гойної весни...
Шипить у грудях
незгасимий вуголь
і душить гірко спазмами вини...

Бо нам би вже дійти
до світлих рішень
з-поміж картань і докорів на злих,
повірити на крапельку сильніше,
і тим собі вподобитись до Них...

* * *

Багну спокою.
Утомилася
від брехні всюдиусих юд.
Не зіпнуся ніяк на милиці,
аби визріти інший люд.

Ні, не той, що торгує вірою,
і не той, що себе продав
за срібняк.

Під стіною сірою
засідає купців анклав.
І вирішує, і намірює,
що й по чому, за що і де...
Над умами і над подвір'ями

чорний ворон дощі приде.
А у янгола
сльози висохли.

Бо змізерана бортьба.
Юденята сotaють вислуги
перед вирвою он.

Ти ба...
І куди ся стезя наміrena,
де веде ся несвітла путь?

Гласолають сади розпрірені,
тишу ночі на клапті рвуть.
Юденяточка нечестивій,
схаменіться!

Дарма...
Дарма...

Темнорукість уже не вивіє
тліні вмерлої з-між зерна.
І не зчиститься річка звоботана
до прозорої течії.

Безкінечними чорноротами
тіні тупцяють -
ні-чи-ї...

* * *

Злукавити боюся перед світом,
упавши від - у прірву лжевисот,
Де мури виши навіть за кивот
Господнього Нового Заповіту.

Де вікна вужкі значно від бійниць
Старих фортець,
роздерзаних вітрами,

І хоч до соняча наче пнуться фами,
Ta ба, насправді вергаються ниць...

Боюся скверни, наче омелі,
Котра вростає глибоко у вени,
Висмоктуючи зарево черлене
З грудей, що несвятыму присягли.

Коли на вітті вичахлих дерев
Розгойдуються гнізи кострубаті,
Здається, ніби учаться літати,
А то надія не упасти мре.

Як страшно, Боже, статися сліпим,
Із вірою безкрайною у лживе
Собі збрехати і в жаденні дива
Велике переплутати з малим.

Оточ молю, з усієї глибини
Свого ества про захист від облуди
Хай серце чистим і наївним буде,
Перед собою, небом, і людьми!

* * *

Стойш, Тарасе, у задумі,
Десятки літ уже стойш,
Мовчиш...

Нащадки нерозумні
Здають себе за ниць гріш
В лабети адського безглазда,
В кайдани сірої п'їтми.

Вгинає памороч галузя
Над малодухими дітими,
Що, не читаючи, читають
Твої апостольські слова,

І сіють лихо в тому краї,
Де зачекались на жива
Ясної волі, не сваволі,
Плодів з правди, не з брехні...

Скородить Небо чола кволі
Твоєї темної рідні.
У ріках вічної печалі,
На погорілих сторінках

Безкрай тіні вакханалій
Немудрих носять на руках...

А Ти стойш, і вже століття
В гіркій задумі навіть Бог:
Чом не зійде і не засвітить
Нарешті зірка нетривог,

Нерозпачу і небезміри
Біди,
Свята зоря надій?

О, скільки, сили, скільки віри
В задумі нинішній Твоїй!
І тільки се мляве сяйво
що вабить у даль нечорну,

що бавить наївну думку
веселкою в далині.

Знайди на тарелях білих
мальовану білим чічку,
аби заплести відраду
у відчай мого несну.

Бо вже запалило серце
останньої змоги світчу -

зайти провекучий холод
з надією на весну...

І тільки се мляве сяйво
що вабить у даль нечорну,

що бавить наївну думку
веселкою в далині.

Знайди мені ліку, друже,
на муку мою незборну,

допоки зима - лиш дата
а сніг - ще не зовсім сніг...

ДОРОГА ДО СВІТЛА

Зима насипала на стежку не снігу,
а битого скла.

Зраню ноги, але йду,
бо мушу йти.

Нехай навіть міріади кусочів жал
упиваються в душу.

Нехай чорнота затуманює овид,

а межа зимового терпіння

норовить непримотно впасти

на гострі осколки відчай.

Не дамся під ноги розпущі,

не здамся під владу бесиллю!

І нехай мовчить

лукавий демон сумніву,

хай не являє моєму серцю

скрижаль,

на якій вічне терпіння,

вічна самотність...

Відшаруділи ночі і вітри,

Відстугонали тучі і заграви.

Тепер мене із пам'яті зітри,

Бо рідними у світі цім не стали.

Бо сонце, розколисане жалем,

Пірнає вже навік за чорний обрій.

Ми багнули зірднитися, але

ПРО ЧОРНІ ЯМИ

А хтось копає знову чорні ями,
втирає піт з немудрого чола:
не відає того, що сими днями
йому летіти в яму ту сторчма!

Бо янгол білій вже стає на варту
невинній жертви, що ледіє вись,
її розплює на стежці Божу ватру,
щоб крок за крок до пріві
зупинився.

А прівра злісна, шпетна та глибока,
бо руки дужі в темній душі,
бо підступ, наче селеві потоки,
надій не залишає й при межі...

То ж, певно, вранці,
якось на світанні,
іще до сонця стрепенеться мить -
у голосному, прикому ячанні
копач у яму власну полетить...

Бо ще іздавна мудрість не минає,
і не збагнути дивну дивину:
як чорну яму хтось комусь копає,
то падати у неї лиш йому!

ЯКЩО ТИ – ЛЮДИНА

Якщо ти пташка - не лякайся неба.
Якщо людина - не цурайся діл,
Не піддавайся лесному «не треба»,
Не підкоряйся хибному «навпіл».

Цілком віддай себе хорошій справі,
Служи людині інший кожну мить,
І оминут тебе думки лукаві,
І совість ані разу не зболить.

Якщо ти віл,
цілу щодня землицю.
Якщо людина - й поготів трудись,
Оберігай від заздрості зініцю,
Від тучі хорони погожу вись.

А як зайде тобі ласкова парость,
Вклонися їй, вона - твоє дитя,
Бо як прийде в твою оселю
старість,
Не згасне сонце ясне над життям.

Якщо ти квітка - милуй око Богу,
Якщо людина - то не забувай,
Що маєш з ласки вищої дорогу
Життя земного -
свій наушний рай.

То ж не зганьби байдужим
неумінням
Призначення, що лине з висоти -
У небеса з маленького насіння
Погідним буйноцвіттям прорости...

Я – СОН, Я – НІЧ...

я -сон, я - ніч...
я вигадка чиясь...

я - епізод маленької новели,
що беззмінний автор написав
на стінах піврозвалених фортець.
я - згад вікна...

я - пам'ятка бійниць,
отих бійниць, понад котрими двічі
вмирали горобці в угробі часу,
уперто бавлячи змордовані вітри.

я - тінь пера, що з їхнього гнізда
нік не може власті у канал,
де ще тече жива (жива!) вода...
пробач незмогу сю,...

невільна пташко!
пробач, мій авторе!
хоч ти, навспак, не мій,
як я - твоя

невдала вигадка...
безвісний сон...

* * *

Цей день, що вростає у небо,
як соняч...

Це сонце, що править за бога
самотнім,
Давно вже не молиться

на підвіконях,

Бо всі підвіконня сьогодні безнотні.
Спитаєш, котрими блукає

шляхами

Розхристана втома, ота, що від ночі
Ховає дверцята маленькі і брами,
І всі силуети солодкі, і жовчні...

Троянди зів'яли, троянди посохли,
І кров загустіла на пальці у ранку.
У світлій каплиці

зібралися волхви...

У паці підвалу
звиваються бранки...

Ця мить не несе ні спасіння,
ні муки.
Це слово не злизує з вікон осокуму.

Впивається в небо
поморщені руки...
Та ти помовчи,

не розказуй ні кому...

Про соняхи ті,
що у небо вростають...
Про сонце, що богом себе уявил...

АБИ НЕ БУЛО РОЗЧАРУВАННЯ...

Аби не було розчарування
пий гірку каву ще вдосвіта,
коли небо виситає на землю
безвинну наготу,
а заблукалий місяць
намагається сковати
свій вчораший блуд.
Лише після того, як втихомиреш
нудкість у своєму горлі,
ступай на першу східку
позолоченої драбини,
що дереться вгору,
поки не видно сонця,
і не знає, як їй чинити
опіля його заходу...

РОЗЦВІЛИ КАШТАНИ

Розцвіли каштані...
Сонце полум'яне
Ласо шугонуло у кругіж сувітві.
Піниться, шумує,
Променем ціле
Кожну найдрібнішу
вінценосну вітві!

Ну а та - паші...
Щастя струменіє
З листу золотого у небесний ківш.
Боголяка мілість
Долі опустилась,
І довкола, ніби, стало все добріш.
Все міліше стало.
Проясніли зали
Ti, де нещодавно гелготала ніч.
Злоязикі чвари,
Збріджені почвари
Спудилися й прудко повтікали пріч.

Геть од цього світла,
В закапелки - скніти!
Нині час не тіней, нині час не зла...
Палахочуть щасно
Кетяги прекрасні,
На каштанних кронах
світяться дива.

УСТАМИ ПРИТУЛЮСЯ ДО ЗЕМЛІ

Устами притулюється до землі -
До тої, що найперша, найміліша.
У рідному, коханому селі
Старенку хату пригорну, потішу.
Бо десь отут усі мої літа -
Іще такі наївні, світлоокі,
Не спрачні намарне по світах,
Дитячі босоного-шірі кроки.
А над вікном ікони пресвяты
Ще й до сих пір

молитву пам'ятають
Оту, що матінка на самоті
Вигойдувала аж до небокраю...
І де б життя тепер не повело,
Куди б не простелилися гостинці,
Зусиди повертаю у село,
Тулю уста до рідної землиці.

* * *

(Присвячу нашим журавочкам-заробітчанкам)

Гірко плаче осінь у твої долоні,
Сива моя нене, матінко моя,
Журавлина доля у твоєї доні,
Пригортас на ніч хата не своя.

Не свої хороми напирають сіро
До утоми-болю струженим рукам,
Шо не раз ведеться падати у прівру
Темної знемоги за мізерний крам.

За надії крихту у пожухлій жмені -
(О, яка ж то ноша, Господи, важка!)
Поки догорають вигони зелені,
Поки скаче сонце дике, як лоша.

Тинюю жуоро вимашені днини,
Виписані слізно на листках душі...
Мов полинним лугом

запрано стежини,
Де зблудило долю в сонні спориши.
Гірко плаче осінь під вікном у мами,
ТулиТЬся устами сумно до землі.

Там ридає й ненька сива
молитвами,
Поки відлітають в далеч журавлі...

НЕЗАБУТНЕ

Руки терпко пахли тютюном,
Я горнув до себе, ще дитину...
Роки збігли - темним валуном
Покотились ген аж у долину.

І тепер там бовваніє хрест,
Наце знак, зарубаний до болю:
Шо ніколи більше не торкнеш
Батьківською щирою любов'ю!

В грудях оселилася сльоза -
Пам'яті нескресла, сива крига...
Прощумить ще не одна гроза,
Пробере ще не одна відлига,

Та ніколи найрідніших рук
Запах не забути тютюновий
І не стерти з плівки серця звук
Таткової дорогої мови...

р. Альма біля с. Віліне, 2016 р.

Галина ЛИТОВЧЕНКО

ЕСЕЇ

ДИЯ ПРИРОДИ

...Чогось сьогодні нудно і скучно.
Поїду до моря... Воно теж наразі
самотнє, можливо, скрасимо один
одному годину-два.

На березі на всю цвітуть кульбаби.
Квітнуть самі для себе. Для
віночків на голові дівчаток та на
варення (і це ж треба було комусь
подати таку ідею) - те цвітіння уже
в минулому. В кінці осені у квіток
відкрилося друге дихання, нехай
не такими пишними кулями розцвіли,
а наскільки вистачило сили, та все ж
раді тим, що їй когось трохи потішить. Он вже яксь «галя»
нахилилася і зіміє на мобільній...
Не виключено, що ще й «ММС»
комусь відправить в ті краї, де про
якесь цвітіння вже ніхто й не підірзе.

Море теж насолджується тишею
набережної. Лише самотній рибалка
сидить нерухомо на молі. Хай
собі сидить, нехай надіється, але
все одно нічого не впіймає. Море
про це знає певно.

Часика ходить вздовж берегової
хвилі. Вітер підганяє її в спину,
іноді аж пір'я в складених опахалах
крил підіймає - здається, ось-ось
вискубне. Птаха повертається до
вітра очима, дорікає поглядом і
знову продовжує повільно ступати
далі. А он ще дві сіренки качечки
погойдуються на хвилах. Парочка:
Мартин та Одарочка... З-за мису
Керменчик повисували у воду носи
іще два: Тюбек та Лукул. Допитливі
занадто...

Вода грає темно-зеленими барвами,
на ній бліенькі бурунці, немов
ягніята в лузі. Море чисте, холодне,
до всього байдуже. Нема з кого
змивати бруд з потом, нема перед
ким кланятися. А перед ким йому
вклонятися? Перед людьми? Всі
вони тимчасові: прийшли і пішли.
А воно, море, вічне...

Дістаю з під куртки шалик, заку-

туюся, зав'язавши назад кінчики
щоб вітер не шмагав ними по
обличчю. Запізно згадала про нью-
го (шалика), він (вітер) вже гарно
надув і голову, і у вуха. Це ж
година, напевно, вже пролетіла...
Повертаюся назад на автостанцію.
Автобуси на маршрути виходять
від через раз, бо ж відпочиваючих
немає, а місцевим і тих, що лиши-
лися, забагато. Тож коли буде най-
ближчий - хто його знає? А пішки
ти далекувато...

Зайшла до невеличкої залізничної
станиці, що вітер не шмагав ними по
обличчю. Запізно згадала про нью-
го (шалика), він (вітер) вже гарно
надув і голову, і у вуха. Це ж
година, напевно, вже пролетіла...
Повертаюся назад на автостанцію.
Автобуси на маршрути виходять
від через раз, бо ж відпочиваючих
немає, а місцевим і тих, що лиши-
лися, забагато. Тож коли буде най-
ближчий - хто його знає? А пішки
ти далекувато...

Зайшла до невеличкої залізничної
станиці, що вітер не шмагав ними по
обличчю. Запізно згадала про нью-
го (шалика), він (вітер) вже гарно
надув і голову, і у вуха. Це ж
година, напевно, вже пролетіла...
Повертаюся назад на автостанцію.
Автобуси на маршрути виходять
від через раз, бо ж відпочиваючих
немає, а місцевим і тих, що лиши-
лися, забагато. Тож коли буде най-
ближчий - хто його знає? А пішки
ти далекувато...

Зайшла до невеличкої залізничної
станиці, що вітер не шмагав ними по
обличчю. Запізно згадала про нью-
го (шалика), він (вітер) вже гарно
надув і голову, і у вуха. Це ж
година, напевно, вже пролетіла...
Повертаюся назад на автостанцію.
Автобуси на маршрути виходять
від через раз, бо ж відпочиваючих
немає, а місцевим і тих, що лиши-
лися, забагато. Тож коли буде най-
ближчий - хто його знає? А пішки
ти далекувато...

Зайшла до невеличкої залізничної
станиці, що вітер не шмагав ними по
обличчю. Запізно згадала про нью-
го (шалика), він (вітер) вже гарно
надув і голову, і у вуха. Це ж
година, напевно, вже пролетіла...
Повертаюся назад на автостанцію.
Автобуси на маршрути виходять
від через раз, бо ж відпочиваючих
немає, а місцевим і тих, що лиши-
лися, забагато. Тож коли буде най-
ближчий - хто його знає? А пішки
ти далекувато...

Зайшла до невеличкої залізничної
станиці, що вітер не шмагав ними по
обличчю. Запізно згадала про нью-
го (шалика), він (вітер) вже гарно
надув і голову, і у вуха. Це ж
година, напевно, вже пролетіла...
Повертаюся назад на автостанцію.
Автобуси на маршрути виходять
ві

І ОЖИВАЄ ЛЯЛЬКА!

Кримський глядач не балуваний декоративним мистецтвом в цілому і театрального напрямку зокрема. Тож коли в Будинку художника Сімферополя нещодавно відкрилася персональна виставка художника-модельєра текстилю Дарії Ільїнської-Гончарової, дехто з колег навіть засумівався: хіба може доросла людина так правдиво сконцентрувати в художні образи дитяче світосприйняття? Виявляється, може. По-дорослому дохідливо, красиво, зі смаком для дітей!

Дивиша на картини, виконані в різних декоративних техніках: холодний і гарячий батик, вузликове фарбування, друк на тканині, на створені способом пап'є-маше декоративні ляльки в розмальованому вручну одязі, які немов усміхаються до тебе, і ти їм – також у відповідь. Виникає відчуття діалогу, в якому створений руками автора ланцюжок природних явищ засвічує різними гранями навколишній простір («Розмова з рікою», «Світанкова пісня», «Золотий виноград»). Хочеться побродити в «Бамбукових заростях», піднятися ввісіз з «Червоною піснею білого птаха», подовгу милуватися ірисами, рудими ліліями, лісовими квітами, цвітом сакури. Ці малюнки – немов камертон доброго настрою!

Витонченість ліній, помножена на фантазію уяви, шліфувалася роками в родинному середовищі батьків-художників, Сімферопольській дитячій художній школі, Кримському художньому училищі ім. М. Самокиша, на курсах художнього текстилю і моделювання одягу в Санкт-Петербурзі та на відділенні художнього моделювання текстилю Харківської академії дизайну і мистецтв. Паралельно з на-

вчанням у вузі Д. Ільїнська-Гончарова освоювала сценічне мистецтво в студії театру «Публіцист», де за період з 1999 по 2003 рік виконала сценографію і художню розробку костюмів до спектаклів.

Як важливо рослину викопати з корінням із землі не поламавши і посадити на новому місці, так і Дарія поступово відкривала для себе нові можливості для творчості в роботі протягом восьми років провідним художником Сімферопольського державного цирку ім. Б. Тезікова, викладачем на кафедрі дизайну Кримського університету культури, мистецтв і туризму. З 2011 року – художник-бутафор Кримського академічного театру ляльок. Тут у свій час працювала художником її бабуся Леоніда Львівна Гусаренко, бутафором був прадід Лев Михайлович.

Отже, і в творчості Дарії лялька з'явилася не випадково. Через її руки пройшли всі лялькові персонажі поставлених за останніх п'ять років у театрі спектаклів та інші предмети сценічної обстановки. Її ескі-

зи костюмів до театральних постановок і виконані в позаробочий час живописні та декоративні твори, модельні розробки одягу за індивідуальними замовленнями відзначаються різноманітністю стилів і матеріалів, оригінальністю задумів і композиційних рішень. Вони демонструвалися на багатьох виставках у Сімферополі, Харкові, Києві, у творчому проекті «Нові імена», всеукраїнській триеналі живопису.

Вже і донька – п'ятикласниця Олександра долучається до сімейного заняття рукоіллям: виготовляє ляльки, інші са-моробки, навчається в дитячій художній школі. З маминих витворів їй найбільше подобається барон Мюнхгаузен на макеті з підсвіченням.

– Це і мій улюбленіший персонаж, – зізнається художниця і, підійшовши до картини «Цирк До-До», розміщеної в центрі

експозиції, продовжує: – Ця композиція створена з обрізків тканин. Я просто зшивала їх у процесі театральної гри, не знаючи що з цього вийде. Коли ж склали їх на одній площині, то вийшли такі дивовижні істоти.

І клаптики ожили, немов на арені цирку. Декоративні розробки, композиції «Антигравітація», «Рівнодення», «Птахи перемоги» та інші, виконані вільним розписом і змішаними техніками, характеризують Д. Ільїнську-Гончарову як новатора, що експериментує на полотні. Цікаві за змислом динамічні картини, з персонажами яких можна контактувати і вивести їх із плоского, одномірного простору. Приміром, потягнеш за шнурки, прикріплені до аргонавтів на картині «Золоте руно», і вони побіжать по одному чи всі разом за бажанням глядача.

– Якщо цей рух розвивається далі, то можна прийти до механіки, – говорить Дарія. – Заводиш ляльку, і вона рухається сама.

Однак поки що художниця не ставить перед собою такої мети, а має намір проілюструвати динамічними малюнками казки Олександра Пушкіна. Роботу над цією серією вже почato.

Ірина ЛІСНЕНКО

м. Сімферополь

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicja виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

Oформити **ПЕРЕДПЛАТУ** на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу-рологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою – <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

41820157940020

21